

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

**Správní řízení a projednávání přestupků proti
bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních
komunikacích v praxi ČR**

Petr Seidel

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr SEIDEL**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Správní řízení a projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v praxi ČR**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- 1) Cíle práce a metodika
- 2) Správní řízení dle platné právní úpravy
- 3) Projednávání přestupků v praxi ČR
- 4) Poznatky z praxe a jejich vyhodnocení

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: **cca 30 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BUŠTA,P., KNEŽÍNEK,J.,SEIDL,A.: Zákon o silničním provozu s komentářem, Lenka Buštová - Venice Music Production, Praha 2005, ISBN-80-7201-414-3
ČERNÝ,J., HORZINKOVÁ,E., KUČEROVÁ,H.: Přestupkové řízení, 9. Vydání, Linde Praha, Praha 2005, ISBN 80-7201-623-7
KUČEROVÁ,H.: Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2002, ISBN 80-7201-613-X
PORADA,V. a kol.: Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi, Linde Praha, Praha 2000, ISBN 80-7201-212-6
Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Milan Závurka, Ph.D.**
Ústav veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: **28. března 2009**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Robert Baťa, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 7. července 2009

Čestné prohlášení:

Prohlašuji tímto, že jsem bakalářskou práci na téma: Správní řízení a projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v praxi ČR, zpracoval samostatně, pouze s využitím vlastních znalostí a pramenů v práci uvedených.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle ust. § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích 30. 4. 2010

Petr Seidel

Poděkování

Velice děkuji panu JUDr. Milanu Závurkovi, Ph.D., vedoucímu své bakalářské práce, za velmi cenné rady, náměty a připomínky, které mi pomohly k vypracování této bakalářské práce.

Souhrn

V mé bakalářské práci jsem se zabýval problematikou správního řízení a projednáváním přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v praxi ČR. Bakalářská práce je rozvržena do dvou částí. První část se zabývá správním řízením v obecné části, vycházející zejména z legislativního předpisu č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Druhá část bakalářské práce se věnuje projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti na pozemních komunikacích v praxi ČR, doplněné o rozbor jednotlivých dopravních přestupků vč. jednotlivých sankcí, tak jak jsou uvedeny v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Klíčová slova

Správní řízení, opravné prostředky řádné a mimořádné, dopravní přestupek, účastník dopravního přestupku, poškozený dopravního přestupku, mladistvý, rozhodnutí o přestupku, soudní přezkum rozhodnutí, příkazní řízení, blokové řízení, návrhový přestupek, trestní zákon, bodový systém.

Title

Administrative procedures and hearing of offences against safety and fluent traffic flow on roads in the Czech republic's practice.

Abstract

In my bachelor work I employed oneself in problems of administrative procedures and hearing of offences against safety and fluent traffic flow on roads in the Czech republic's practice. Bachelor work have two parts. The first parts employes oneself in administrative procedures in general section, coming up legislative act of number 500/2004 Sb., administrative order, in a word of later rules.. The sekond part of bachelor work attend tohearing of offences against safety and fluent traffic flow on roads in the Czech republic's practice, amended about analysis single of traffic violations including individual sanction, which are in act of number 200/1990 Sb., about offences, in a word of later rules.

Key words

Administrative procedures, judicial remedies regular and irregular, traffic violation, participant of traffic violation, involved of traffic violation, youthful, resulation of offence, judicia review of resulation, mandatory operating, block operating, suggestion violation, criminal law, dotted of system.

Obsah

1 Cíle práce a metodika	9
2 Správní řízení dle platné právní úpravy.....	10
2.1 Vymezení správního řízení a jeho právní úprava	10
2.2 Účastníci správního řízení.....	10
2.3 Průběh správního řízení.....	11
2.3.1 Fáze přípravná.....	11
2.3.2 Fáze rozhodovací	13
2.3.3 Fáze přezkumná	14
2.3.4 Fáze vykonávací.....	18
3 Projednávání přestupků v ČR	20
3.1 Zahájení řízení o přestupku v praxi ČR.....	20
3.1.1 Předvolání k projednání přestupku.....	22
3.1.2 Vyrozumění poškozeného.....	23
3.2 Průběh řízení	24
3.2.1 Dokazování	24
3.2.2 Seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí	25
3.3 Vydání rozhodnutí o přestupku	26
3.4 Opravné prostředky při projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti na pozemních komunikacích v praxi ČR	27
3.4.1 Opravné prostředky řádné.....	27
3.4.2 Opravné prostředky mimořádné.....	29
3.5 Soudní přezkum rozhodnutí.....	30
3.6 Příkazní řízení a blokové řízení.....	32
3.6.1 Příkazní řízení	32
3.6.2 Blokové řízení.....	33
3.7 Řízení o přestupcích mladistvých.....	34
3.8 Zvláštní část.....	36
4 Poznatky z praxe a jejich vyhodnocení.....	50
5 Seznam použité literatury	54
6 Přílohy	56
Příloha č. 1 – Způsob vyřízení dopravních přestupků Městským úřadem Trutnov za rok 2009.....	56
Příloha č. 2 – Způsob vyřízení dopravních přestupků Městským úřadem Trutnov za rok 2009.....	57
Příloha č. 3 – Počet oznámených přestupků Městským úřadem Trutnov za jednotlivá období.....	58
Příloha č. 4 – Poměr došlých a vyřízených spisů Městským úřadem Trutnov za jednotlivá období.....	59
Příloha č. 5 – Došlé a vyřízené spisy Městským úřadem Trutnov od Městské policie Trutnov za rok 2009.....	60

Příloha č. 6 – Podíl jednotlivých dopravních přestupků zpracovaných Městským úřadem Trutnov za rok 2009.....	61
Příloha č. 7 – Podíl jednotlivých dopravních přestupků zpracovaných Městským úřadem Trutnov za rok 2009 v porovnání s rokem 2008	62

1 Cíle práce a metodika

Od převratu v roce 1989 uběhlo již dvacet jedna let. Za tu dobu prošla československá, potažmo česká společnost převratnými změnami. Nová doba s sebou přinesla řadu nových úkazů, jako byla například kupónová privatizace, vstup země do NATO či do EU. Za uvedenou dobu došlo k mnoha změnám v problematice správního řízení, přijetím nového legislativního předpisu, tak v problematice přestupkového řízení proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v ČR, a to opět změnami legislativních předpisů, které tuto problematiku upravují.

Problematiku správního řízení a projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v praxi ČR jsem si pro bakalářskou práci vybral z důvodu svého zaměstnání, kdy vedu s účastníky právě správní řízení na úseku přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích.

Jako prameny při psaní této bakalářské práce jsem používal zejména platné legislativní předpisy, literaturu zabývající se přestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v ČR, poznatky z vlastní praxe a materiály Městského úřadu Trutnov.

Bakalářská práce je rozvržena do dvou částí. První část se zabývá správním řízením v obecné části, která vychází zejména ze zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. V této části je pojednáno o účastnících správního řízení, o jednotlivých etapách správního řízení. Druhá část bakalářské práce je zaměřena na projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti na pozemních komunikacích v praxi ČR, ve které je přestupkové řízení popsáno od zahájení řízení o přestupku po ukončení řízení.

2 Správní řízení dle platné právní úpravy

2.1 Vymezení správního řízení a jeho právní úprava

V naší právní teorii se správním řízením rozumí procesně-právně stanovený postup správních orgánů, v němž tyto orgány rozhodují o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech jiných subjektů správního práva, jak fyzické, tak právnické osoby. Výsledkem správního řízení je vydání individuálního správního aktu (správního rozhodnutí). Podle druhu právní normy, která správní řízení upravuje, se správní řízení dělí na obecné a zvláštní správní řízení. Základem obecného správního řízení je zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je předpis subsidiární (podpůrný), což znamená, že se použije, pokud se při řízení nepostupuje podle jiné právní úpravy (speciální). Správní řád upravuje postup správních orgánů na jedné straně a účastníků řízení na straně druhé, průběh správního řízení, přezkoumávání rozhodnutí a výkon rozhodnutí. Zvláštní (speciální) správní řízení je upraveno v různých normách správního práva (např. zákon o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů). Tyto normy určují odlišný postup orgánů státní správy od správního řízení obecného. Zvláštní úprava má přednost před úpravou obecnou¹.

2.2 Účastníci správního řízení

Účastníci správního řízení tvoří jednu stranu subjektů správního řízení. Dle ust. § 21 správního řádu definuje účastníky řízení následovně - účastníky řízení jsou:

a) v řízeních o žádosti žadatel a další osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu

b) v řízení z moci úřední dotčené osoby, jimž má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnosti nebo prohlásit, že právo nebo povinnosti mají anebo nemají².

Účastníkem správního řízení jsou také další osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech. Každý účastník správního řízení musí být procesně způsobilý, což znamená, že je způsobilý činit v řízení úkony samostatně v tom rozsahu, v jakém mu zákon přiznává způsobilost k právním úkonům. Správní orgán může dát příležitost fyzické osobě, která nemá procesní způsobilost, aby se v průběhu řízení k věci vyjádřila. V případě právnické osoby činí úkony jménem právnické osoby ten, kdo je k tomu oprávněn

¹ ČERNÝ, P. a kol.: Průvodce novým správním řádem s podrobným výkladem a vzory podání, Linde Praha, Praha 2006, s. 19-22, ISBN 80-7201-600-8

² ČERNÝ, P. a kol.: Průvodce novým správním řádem s podrobným výkladem a vzory podání, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-600-8

v řízení před správním orgánem podle zvláštního zákona. Účastník správního řízení může mít, v některých případech musí mít zástupce – zástupcem je zákonný zástupce, opatrovník nebo zmocněnec. Zastoupení může být buď na základě zákona (v jakém účastník nemá procesní způsobilost, musí být zastupován zákonným zástupcem)³, nebo na základě plné moci (účastník si může zvolit zmocněnce; zmocnění k zastupování se prokazuje písemnou plnou mocí; v téže věci si může zvolit účastník pouze jednoho zmocněnce). Účastníci správního řízení mají řadu práv, která lze uplatnit v průběhu řízení. Jedná se například o oprávnění navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí, právo vyjádřit v řízení své stanovisko, právo na informace o řízení (pokud o to účastníci požádají, poskytne jim správní orgán informace o řízení, nestanoví-li zákon jinak). Účastníci správního řízení mají také možnost činit úkony, mezi tyto úkony patří zejména podání a nahlížení do spisů.

2.3 Průběh správního řízení

Průběhem správního řízení se zpravidla rozumí postup od zahájení řízení až po případný výkon rozhodnutí. V tomto smyslu lze v průběhu řízení rozlišovat prvostupňová řízení (obligatorní), na které musí dále ještě navazovat řízení opravné a eventuální správní exekuce (fakultativní).

Správní řízení probíhá v několika na sebe navazujících stádiích (fázích). První fází je fáze přípravná, která zahrnuje zahájení správního řízení, zjišťování podkladů a zajištění. Následuje fáze rozhodovací, následně fáze přezkumná, eventuálně fáze vykonávací⁴.

2.3.1 Fáze přípravná

Zahájení správního řízení přichází v úvahu v zásadě dvěma způsoby – jednak na návrh účastníka správního řízení, a jednak z podnětu správního orgánu. Je-li řízení zahajováno na návrh účastníka, je zahájeno dnem, kdy žádost nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení, došel věcně a místně příslušnému správnímu orgánu⁵. Žádost musí mít náležitosti uvedené v ust. § 37 odst. 2 správního řádu a musí z ní být patrné, co žadatel žádá nebo čeho se domáhá. Řízení z moci úřední je zahájeno dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení řízení účastníkovi doručením oznámení nebo ústním prohlášením. Oznámení musí obsahovat označení správního orgánu, předmět řízení, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby⁶. O zahájení řízení je správní orgán povinen uvědomit bez zbytečného odkladu všechny

³ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 32 odst. 1)

⁴ PRUDILOVÁ, M.: Správní řád s komentářem (účinný od 1. 1. 2006), TSM, s. r. o. 2005, ISBN 80-239-4260-3

⁵ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 44 odst. 1)

⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 46 odst. 1)

jemu známé účastníky. V celém průběhu správního řízení se významně uplatňují určité pracovně-právní instituty – jedná se například o institut ústního jednání, o kterém se sepisuje protokol o ústním jednání, do kterého je třeba pojmout všechny úkony, k nimž při tomto jednání došlo⁷. Protokol o ústním jednání je významným podkladem pro rozhodování a má povahu veřejnoprávní listiny. Dalším významným institutem průběhu správního řízení je institut nahlížení do spisů, kdy v tomto případě jde o právo účastníků správního řízení a jejich zástupců, kteří mohou nahlížet do spisů s výjimkou protokolů o hlasování a pořizování si z nich výpisy. Průběh správního řízení je dále významně ovládán institutem lhůt a jejich počítání. Lhůtou se rozumí čas stanovený správním řádem, zvláštním právním předpisem, pokud nejde o tyto případy, i správním orgánem k provedení příslušných procesních úkonů. Lhůty mohou být určeny buď konkrétními daty, nebo stanovením určitého počtu dnů, týdnů, měsíců. Začínají běžet dnem následujícím po rozhodné události a končí uplynutím stanovené doby⁸. Jiným významným institutem průběhu správního řízení je doručování. Ve správním řízení přichází doručování v úvahu několika způsoby. Především jde o doručování do vlastních rukou, dále o doručování veřejnou vyhláškou, nejsou-li správnímu orgánu účastníci nebo jejich pobyt známi, nebo pokud tak stanoví zvláštní právní předpis, dále doručování prostřednictvím datových schránek, a to právnickým osobám ze zákona⁹ a účastníkům, které datové schránky mají zřízené. V souvislosti s doručováním do vlastních rukou přichází v úvahu ještě tzv. doručování náhradní, kdy nebyl adresát ani opakovaně zastížen, tzv. doručování fikcí, které nastává desátým dnem, kdy byla zásilka do vlastních rukou připravena k vyzvednutí. Dalším krokem přípravné fáze je zjišťování podkladů pro vydání rozhodnutí¹⁰. Podklady pro vydání rozhodnutí mohou být zejména návrhy účastníků, důkazy, kdy se jedná zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek, dále skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně známé. Podklady pro vydání rozhodnutí opatřuje správní orgán. K přípravné fázi patří i zajištění účelu a průběhu řízení. Správní orgán užije zajišťovacích prostředků pouze v případech, kdy to vyžaduje, pouze v rozsahu, v jakém to vyžaduje zajištění průběhu a účelu řízení¹¹. Prostředky sloužící k zajištění průběhu a účelu správního řízení jsou předvolání, předvedení, předběžné opatření, pořádková

⁷ ČERNÝ, J: Přestupkové řízení – příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů, 6. doplněné vydání, Linde Praha, Praha 2001, ISBN 80-7201-300-9

⁸ ČERNÝ, P. a kol.: Průvodce novým správním řádem s podrobným výkladem a vzory podání, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-600-8

⁹ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ ČERNÝ, P. a kol.: Průvodce novým správním řádem s podrobným výkladem a vzory podání, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-600-8

¹¹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 58)

pokuta a vykázání z místa úkonu. Předvolání a předvedení slouží k zajištění účasti osob, jejichž osobní účast při projednávání věci ve správním řízení je nutná. Předběžné opatření má zajistit, aby nedošlo ke zmaření účelu řízení před vydáním správního rozhodnutí. Předběžným opatřením lze účastníkovi nebo jiné osobě přikázat, aby něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco strpěl, anebo zajistit věc, která může přikázat, aby něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco strpěl, anebo zajistit věc, která může sloužit jako důkazní prostředek, nebo věc, která může být předmětem exekuce. Pořádková pokuta a vykázání z místa konání úkonu jsou donucovací prostředky, jimiž správní orgán zabraňuje průtahům a zajišťuje nerušený průběh správního řízení a potřebnou součinnost osob.

2.3.2 Fáze rozhodovací

Výsledkem správního řízení a cílem celého postupu správních orgánů ve správním řízení je vydání správního rozhodnutí. Rozhodovací fáze je jednou z nejdůležitějších fází správního řízení. Rozhodnutí vydávané v předmětné věci, kvůli níž bylo správní řízení vyvoláno, se označuje jako rozhodnutí meritorní (od meritorních rozhodnutí je nutno ve správním řízení lišit tzv. rozhodnutí mezitivní, která jsou rozhodnutími procesní povahy). Meritorní správní rozhodnutí je takové rozhodnutí správního orgánu, které lze kvalifikovat jako akt přímo zaměřený na naplnění cíle a vlastního účelu správního řízení, jímž se rozhoduje o konkrétních správních věcech účastníků správního řízení¹². Správní rozhodnutí ve věci není však ve smyslu platné právní úpravy jediným možným výsledkem správního řízení. Správní řád výslovně počítá s tím, že připouští-li to povaha věci, mohou účastníci správního řízení mezi sebou se schválením správního orgánu uzavřít smír. Každé rozhodnutí vydané ve správním řízení musí mít jednak určité obsahové a jednak i předepsané formální náležitosti. K obsahovým náležitostem správního rozhodnutí patří výroková část, odůvodnění a poučení účastníků o opravných prostředcích¹³. Ve výrokové části se uvede řešení otázky, která je předmětem řízení, právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno a označení účastníků. Účastníci, kteří nejsou fyzickými osobami, se označují údaji umožňujícími jejich identifikaci; účastníci, kteří jsou právnickými osobami, se označují názvem a sídlem. Ve výrokové části se uvede lhůta ke splnění ukládané povinnosti, popřípadě též jiné údaje potřebné k jejímu řádnému splnění a výrok o vyloučení odkladného účinku odvolání¹⁴. Význam výrokové části správního rozhodnutí spočívá z právního hlediska v tom, že jenom tato část rozhodnutí může zakládat práva a ukládat povinnosti účastníkům v předmětné

¹² PRŮCHA P.: Správní řízení v praxi místní správy. Brno: Masarykova univerzita. 1996., s. 59, ISBN 80-210-1348-6

¹³ BOGUSZAK, J. a kol.: Teorie práva, ASPI - 2. přepracované vydání, Praha 2004, ISBN 80-7357-030-0

¹⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 68 odst. 1)

věci. V odůvodnění se uvedou důvody výroku rozhodnutí, dále podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich rozhodnutí a při výkladu právních předpisů, a také informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům pro vydání rozhodnutí. V poučení o opravných prostředcích se uvede, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě je možno tak učinit, od kterého dne se tato lhůta počítá, který správní orgán o odvolání rozhoduje a u kterého správního orgánu se odvolání podává. Pokud odvolání nemá odkladný účinek, musí být tato skutečnost v poučení uvedena. Vedle uvedených obsahových náležitostí správní řád vyžaduje ještě další náležitosti správního rozhodnutí. K těmto formálním náležitostem patří označení „rozhodnutí“ nebo jiné označení stanovené zákonem, uvedení správního orgánu, který rozhodnutí vydal, číslo jednací, datum vydání rozhodnutí, jméno a příjmení účastníků řízení. Rozhodnutí musí být dále opatřeno úředním razítkem a podepsáno s uvedením jména, příjmení a funkce oprávněné úřední osoby, případně podepsáno zaručeným elektronickým podpisem. Zvláštní předpisy mohou přitom stanovit ještě další náležitosti písemného výkonu rozhodnutí. Správní orgán je povinen vydat rozhodnutí bez zbytečných odkladů. Pokud nelze rozhodnutí vydat bezodkladně, je správní orgán povinen vydat rozhodnutí nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení (výjimky stanoví zákon). Rozhodnutí, které bylo oznámeno a proti kterému nelze podat odvolání, je v právní moci, nestanoví-li správní řád jinak. Rozhodnutí je vykonatelné nabytím právní moci nebo pozdějším dnem, který je v jeho výrokové části uveden. Rozhodnutí je předběžně vykonatelné, pokud odvolání nemá odkladný účinek. Rozhodnutí ukládající povinnost k plnění je vykonatelné, je-li v právní moci, a jestliže uplynula lhůta ke splnění povinnosti¹⁵.

2.3.3 Fáze přezkumná

Právní úpravou přezkoumání správních rozhodnutí se sleduje možnost zjednání nápravy vydaných rozhodnutí pro případ, že jsou ztížena takovými vadami, pro které je nutné správní rozhodnutí změnit nebo zrušit. Tzv. opravnými prostředky ve správním řízení se rozumí souhrn procesních institutů, vytvářejících právní režim, tzv. přezkoumatelnosti správních rozhodnutí¹⁶. Podle toho, zda má jít o přezkoumání rozhodnutí, která ještě nenabyla právní moci nebo již o rozhodnutí pravomocná, lze rozlišit tzv. řádné a tzv. mimořádné opravné prostředky. Řádnými

¹⁵ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 74)

¹⁶ PRŮCHA, P., Správní řízení v praxi místní správy. Brno: Masarykova univerzita. 1996, s. 65, ISBN 80-210-1348-6

opravnými prostředky jsou odvolání a rozklad, mimořádnými opravnými prostředky jsou obnova řízení a přezkoumání rozhodnutí¹⁷.

Opravné prostředky řádné

Odvolání

Účastník může proti rozhodnutí podat odvolání, pokud zákon nestanoví jinak. Odvolání lze napadnout výrokovou část rozhodnutí, jednotlivý výrok nebo jeho vedlejší ustanovení. Odvolání proti odůvodnění je nepřipustné¹⁸. Odvolání musí mít náležitosti uvedené v ust. § 37 odst. 2 a musí obsahovat údaje o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu ho napadá a v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo. Odvolání lze podat do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí, tzv. odvolací lhůta, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Včas podané a přípustné odvolání má odkladný účinek, nestanoví-li zákon jinak. V důsledku odkladného účinku odvolání nenastává právní moc, vykonatelnost, ani jiné právní účinky rozhodnutí. Správní orgán může odkladný účinek vyloučit:

- a) pokud tak naléhavě vyžaduje veřejný zájem,
- b) hrozí-li vážná újma některému z účastníků, nebo
- c) požádá-li o to účastník, což neplatí vždy.¹⁹

Vyloučení odkladného účinku musí být odůvodněno. Odvolání se podává u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal. Tento správní orgán zašle stejnopis podaného odvolání všem účastníkům, kteří se mohli proti rozhodnutí odvolat, a vyzve je, aby se k němu v přiměřené lhůtě, která nesmí být kratší než 5 dnů, vyjádřili. Podle okolností dále správní orgán doplní řízení. Správní orgán I. stupně, který napadené rozhodnutí vydal, je může zrušit nebo změnit – jde o případ tzv. autoremedury, která přichází v úvahu, jestliže se vyhoví odvolání v plném rozsahu a jestliže s tím souhlasí ostatní účastníci (proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání)²⁰. Jinak je tento správní orgán povinen do 30 dnů ode dne, kdy mu odvolání došlo, postoupit s výsledky doplněného řízení a se spisovým materiálem odvolacímu orgánu. Odvolacím správním orgánem je vždy věcně, místně a funkčně příslušný nejbližší nadřízený správní orgán. Odvolací správní orgán přezkoumává soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy. Správnost napadeného rozhodnutí odvolací orgán

¹⁷ ČERNÝ, P. a kol.: Průvodce novým správním řádem s podrobným výkladem a vzory podání, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-600-8

¹⁸ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 81 – 82)

¹⁹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 85 odst. 2)

²⁰ ČERNÝ, J: Přestupkové řízení – příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů, 6. doplněné vydání, Linde Praha, Praha 2001, s. 83, ISBN 80-7201-300-9

přezkoumává pouze v souladu uvedeném v podaném odvolání. Jestliže odvolací správní orgán dojde k závěru, že napadené rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy, nebo že je nesprávné:

a) napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a řízení zastaví,

b) napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a věc vrátí k novému projednání prvoinstančnímu správnímu orgánu, který napadené rozhodnutí vydal, přičemž v odůvodnění tohoto rozhodnutí vysloví odvolací správní orgán právní názor, jimž je správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal vázán; proti novému rozhodnutí správního orgánu I. stupně je možné se opětovně odvolat.

c) napadené rozhodnutí nebo jeho část změní; změnu nelze provést, pokud by tím některému z účastníků, jemuž je ukládána povinnost, hrozila újma z důvodu ztráty možnosti odvolat se; odvolací správní orgán nemůže svým rozhodnutím změnit rozhodnutí orgánu územního samosprávného celku vydané v samostatné působnosti²¹.

Proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu se nelze dále odvolat. Rozhodnutí odvolacího správního orgánu je v právní moci, jestliže bylo oznámeno všem odvolatelům a účastníkům²².

Rozklad

Druhým řádným opravným prostředkem je tzv. rozklad. Rozklad lze podat proti rozhodnutí, které vydal ústřední správní úřad, ministr, státní tajemník ministerstva nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu v prvním stupni. O rozkladu rozhoduje ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu. Návrh na rozhodnutí předkládá ministrově nebo vedoucímu jiného ústředního správního úřadu rozkladová komise. Rozkladová komise má nejméně 5 členů. Předsedu a ostatní členy rozkladové komise jmenuje ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu. Většinu členů rozkladové komise tvoří odborníci, kteří nejsou zaměstnanci zařazení do ústředního správního úřadu. Nevylučuje-li to povaha věci, platí pro řízení o rozkladu ustanovení o odvolání²³.

Opravné prostředky mimořádné

Přezkumné řízení

V přezkumném řízení správní orgány z moci úřední přezkoumávají pravomocná rozhodnutí v případech, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí je v souladu s právními předpisy. Účastník může dát podnět k provedení přezkumného řízení. Tento podnět není návrhem na

²¹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 90 odst. 1)

²² PRŮCHA, P.: Správní řízení v praxi místní správy. Brno: Masarykova univerzita. 1996, ISBN 80-210-1348-6

²³ VEDRAL, J.: Správní řád – komentář, BOVA POLYGON, Praha 2006, ISBN 80-7273-134-3

zahájení řízení, jestliže správní orgán neshledá důvody k zahájení přezkumného řízení, sdělí tuto skutečnost s uvedením důvodu do 30 dnů podateli. Správní orgán nadřízený správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal, zahájí z moci úřední přezkumné řízení, jestliže o předběžném posouzení věci dojde k závěru, že lze mít důvodně za to, že rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právními předpisy. Jestliže podnět k přezkumnému řízení dal účastník, může přezkumné řízení provést správní orgán, který přezkoumávané rozhodnutí vydal, pokud plně vyhoví účastníkovi, který podnět uplatnil a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému jinému účastníkovi. Jinak předá věc k provedení přezkumného řízení nadřízenému odvolacímu správnímu orgánu. Hrozí-li vážná újma některému z účastníků nebo veřejnému zájmu, může příslušný správní orgán při zahájení nebo v průběhu přezkumného řízení usnesením pozastavit vykonatelnost nebo jiné právní účinky přezkoumávaného rozhodnutí. Usnesení o zahájení přezkumného řízení lze vydat nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl, nejpozději však do 15 měsíců od právní moci rozhodnutí ve věci. Soulad rozhodnutí s právními předpisy se posuzuje podle právního stavu a skutkových okolností v době jeho vydání. Příslušný správní orgán posoudí spisový materiál a podle potřeby zajistí vyjádření účastníků a správních orgánů, které řízení prováděly. Jestliže správní orgán po zahájení přezkumného řízení zjistí, že právní předpis porušen nebyl, řízení usnesením zastaví. Usnesení se pouze poznamená do spisu. Rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu s právním předpisem, správní orgán zruší nebo změní, popřípadě zruší a věc vrátí orgánu prvního stupně k novému projednání. Správní orgán prvního stupně je v dalším řízení vázán právním názorem správního orgánu, který rozhodoval o přezkumném řízení. Jestliže je porušení právního předpisu zjevné ze spisového materiálu, jsou splněny ostatní podmínky pro přezkumné řízení a není zapotřebí vysvětlení účastníků, může příslušný správní orgán provést zkrácené přezkumné řízení. Dokazování se neprovádí. Prvním úkonem správního orgánu při zkráceném přezkumném řízení je vydání rozhodnutí dle ust. § 97 odst. 3 správního řádu. Účinky rozhodnutí v přezkumném řízení mohou nastat zpětně od právní moci nebo předběžné vykonatelnosti přezkoumávaného rozhodnutí anebo od právní moci nebo předběžné vykonatelnosti rozhodnutí v přezkumném řízení. V rozhodnutí, jímž se ruší nebo mění přezkoumávané rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu s právními předpisy, správní orgán s ohledem na obsah přezkoumávaného rozhodnutí určí, odkdy nastávají jeho účinky²⁴.

²⁴ NEDOROST, L.: Přezkum správních rozhodnutí, Masarykova univerzita Brno, Brno 1997, ISBN 80-210-1578-0

Obnova řízení

Obnova řízení je mimořádný opravný prostředek směřující proti pravomocným rozhodnutím vykazujícím nedostatky ve zjištění skutečného stavu věci nebo nedodržení některých procesních podmínek. Důvody obnovy řízení jsou přitom správním řádem stanoveny taxativně a z jiných než takto stanovených důvodů obnova řízení nepřichází v úvahu. Provádí se nejen na návrh účastníka, ale i z podnětu správního orgánu. Řízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci se na žádost účastníka obnoví, jestliže:

a) vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo

b) bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování²⁵.

Účastník může podat žádost o obnovu řízení u kteréhokoliv správního orgánu, který ve věci rozhodoval a to do 3 měsíců ode dne, kdy se o důvodu obnovy řízení dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne právní moci rozhodnutí. Obnovy řízení se nemůže domáhat ten, kdo mohl důvod obnovy uplatnit v odvolacím řízení. O obnově řízení rozhoduje správní orgán, který ve věci rozhodl v posledním stupni. Ve tříleté lhůtě od právní moci rozhodnutí může o obnově řízení z moci úřední rozhodnout též správní orgán, který ve věci rozhodl v posledním stupni, jestliže je dán některý z důvodů uvedených v ust. § 100 odst. 1 správního řádu, a jestliže je na novém řízení veřejný zájem. Novým rozhodnutím se původní rozhodnutí ve věci ruší. Proti rozhodnutí o obnově řízení i proti novému rozhodnutí ve věci lze podat odvolání²⁶.

2.3.4 Fáze vykonávací

Výkon správního rozhodnutí přichází v úvahu v případě nesplnění povinnosti uložené ve správním rozhodnutí. Převážně probíhá ve formě tzv. správní exekuce, která má povahu tzv. nuceného výkonu rozhodnutí. Exekučním správním orgánem je správní orgán, který je podle správního řádu nebo zvláštního zákona oprávněn k exekuci. Exekučním titulem, na jehož základě se vydává exekuční výzva nebo exekuční příkaz, je vykonatelné rozhodnutí nebo vykonatelný smír. Exekuční titul u exekučního správního orgánu uplatňuje správní orgán, který vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo osoba oprávněná z exekučního titulu. Povinnost uložená

²⁵ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 100 odst. 1)

²⁶ VEDRAL, J.: Správní řád – komentář, BOVA POLYGON, Praha 2006, ISBN 80-7273-134-3

exekucním titulem může mít formu buď peněžitého, nebo nepeněžitého plnění. V případě exekuce na peněžitá plnění – tzn. pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatní postup pro správu dani. Exekuce k vymožení nepeněžité povinnosti se řídí povahou uložené povinnosti. Lze ji nařídit a provést těmito způsoby:

- a) náhradním výkonem v případě zastupitelných plnění,
- b) přímým vynucením v případě nezastupitelných plnění, zejména vyklizením, odebráním movité věci a předvedením, nebo
- c) ukládáním donucovacích prací.

3 Projednávání přestupků v ČR

Řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích je zvláštním druhem správního řízení upraveném zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Významným pro řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích je podpůrné využití zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů – tedy správní řád se využije v případech, kdy zvláštní zákon nestanoví jiný postup. Při řízení o přestupcích se tak uplatňují všechny zásady správního řízení obsažené ve správním řádu.

V řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích je charakteristickým znakem zahájení z moci úřední. Výjimku z uvedené povinnosti správního orgánu zahájit řízení z moci úřední tvoří přestupek proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích ve smyslu ust. § 22 odst. 1 písm. h) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, spáchaný mezi osobami blízkými, neboť v tomto případě se jedná o návrhový přestupek.

Nezbytným předpokladem pro zahájení řízení o přestupku, res. posouzení, zda došlo k naplnění všech znaků přestupkového jednání, je podnět získaný buď vlastní činností správního orgánu nebo oznámením státních orgánů, orgánů Policie ČR, obecní policie nebo obcí. Účastníci řízení o přestupku jsou vymezeni v ust. § 72 zákona o přestupcích.

3.1 Zahájení řízení o přestupku v praxi ČR

Před zahájením řízení o přestupku správní orgán posoudí obsah podání z hlediska úplnosti podkladů a eventuální nutnosti provedení dalších úkonů před zahájením řízení (podání vysvětlení dle ust. § 60 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, vrácení oznamovateli k doplnění, postoupení pro nepřislušnost) a následně zahájení řízení o přestupku.

Správní orgán může osoby podezřelé ze spáchání přestupku, svědky nebo další osoby, které mohou sdělit důležité okolnosti rozhodné pro posouzení, zda ve věci došlo k naplnění znaků přestupku, před zahájením řízení vyzvat k podání vysvětlení dle ust. § 60 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (jde o speciální ustanovení zákona o přestupcích – ust. § 137 správního řádu není využíváno)²⁷.

Před zahájením řízení, shledá-li správní orgán takový postup důvodným, správní orgán věc odloží ve smyslu ustanovení § 66 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších

²⁷ ČERNÝ, J: Přestupkové řízení – příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů, 6. doplněné vydání, Linde Praha, Praha 2001, s. 44, ISBN 80-7201-300-9

předpisů²⁸. Zjistí-li správní orgán před zahájením řízení nebo kdykoliv v průběhu řízení důvody pro postoupení ve smyslu § 71 téhož zákona²⁹, je povinen tak bez zbytečného odkladu učinit.

Pokud správní orgán neshledá důvod pro výše popsané úkony podle ustanovení § 66 nebo 71 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, je povinen:

a) bez zbytečného odkladu projednat přestupek v blokovém řízení, jsou-li splněny základní podmínky pro blokové řízení,

b) vydat rozhodnutí o přestupku v příkazním řízení za předpokladu splnění ust. § 87 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů,

c) zahájit správní řízení o přestupku ve lhůtě do 30 dní od obdržení oznámení přestupku, resp. v odůvodněných případech do 60 dní od obdržení podnětu.

Nejčastějším důvodem odložení věci je naplnění ust. § 66 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích (např. způsobení dopravní nehody nezletilým chodcem), dle ust. § 66 odst. 2 zákona o přestupcích (správní orgán zjistí, že podezřelý z přestupku je stíhán např. pro trestný čin ublížení na zdraví s následkem smrti apod.) a dle ust. § 66 odst. 3 písm. a) zákona o přestupcích (např. podezření ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích dle ust. § 22 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích, kdy zjištěná hodnota alkoholu činí do 0,24 promile, kdy hodnota alkoholu do 0,24 promile je považována, dle metodiky

²⁸ Ust. § 66 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů:

(1) Správní orgán, aniž řízení zahájí, věc odloží, jestliže osoba podezřelá z přestupku

a) požívá výsad a imunit podle zákona nebo mezinár. práva, nejde-li o osobu uvedenou v § 9 odst. 3,

b) v době spáchání přestupku nedovršila patnáctý rok svého věku nebo trpěla duševní poruchou, pro niž nemohla rozpoznat, že svým jednáním porušuje nebo ohrožuje zájem chráněný zákonem, nebo ovládat své jednání,

c) zemřela před zahájením řízení.

(2) Správní orgán může věc odložit, jestliže sankce, kterou lze za přestupek uložit, je bezvýznamná vedle trestu, který byl nebo bude podle očekávání uložen osobě podezřelé z přestupku za jiný čin v trestním řízení.

(3) Správní orgán věc dále odloží, jestliže

a) došlé oznámení (§ 67 odst. 2) neodůvodňuje zah. řízení o přestupku nebo postoupení věci podle § 71,

b) o skutku se koná trestní stíhání nebo řízení u jiného příslušného správního orgánu,

c) o skutku již bylo pravomocně rozhodnuto správním orgánem nebo orgánem činným v trestním řízení anebo v blokovém řízení,

d) o skutku již bylo rozhodnuto v disciplinárním řízení a uložené opatření se považuje za postačující,

e) odpovědnost za přestupek zanikla,

f) návrh na zahájení řízení o přestupku byl podán opožděně (§ 68 odst. 2),

g) nezjistí do šedesáti dnů ode dne, kdy se o přestupku dozvěděl, skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě.

²⁹ Ust. § 71 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů:

Správní orgán postoupí věc

a) státnímu zástupci nebo orgánům policie, nasvědčují-li skutečnosti, že jde o trestný čin,

b) orgánu příslušnému podle zvláštního předpisu³⁾ k projednání skutku osoby uvedené v § 10 odst. 1,

c) správnímu orgánu příslušnému k projednání skutku, který je jiným správním deliktem než přestupkem,

d) orgánu příslušnému podle zvláštního právního předpisu k projednání přestupku osoby uvedené v § 9 odst. 3 a § 9a v disciplinárním řízení^{2a)} nebo kárném řízení,^{2b)} pokud tato osoba o takové projednání požádala.

Ministerstva dopravy o usměrňování některých činností za použití zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů., ve znění pozdějších předpisů, za fyziologickou.

Řízení o přestupku je zahájeno dnem, kdy byl správním orgánem vůči účastníku řízení učiněn první procesní úkon – nejčastěji jde o sdělení obvinění z přestupku a oznámení o zahájení řízení o přestupku spojené s předvoláním k ústnímu projednání přestupku.

Zahájit řízení lze mimo výše uvedený způsob také úkonem vůči ostatním subjektům např. formou vyrozumění poškozeného. Poškozený však není účastníkem řízení přímo ze zákona; předpokladem k získání procesního postavení účastníka řízení je uplatnění náhrady škody ve správním řízení poškozeným.

3.1.1 Předvolání k projednání přestupku

Sdělení obvinění z přestupku a oznámení o zahájení řízení je zpravidla spojeno s doručením předvolání k ústnímu jednání. Předvolání musí být písemné, doručuje se doporučeně do vlastních rukou s dostatečným, zpravidla nejméně pětidenním předstihem.

V předvolání k projednání přestupku správní orgán uvede kdo, kdy, kam, v jaké věci a z jakého důvodu se má dostavit a poučení o právních následcích jednání, kdy se na předvolání bez důležitého důvodu nebo náležitě omluvy nedostaví³⁰. O náležitosti, resp. důvodnosti omluvy rozhoduje správní orgán, přičemž své zamítavé rozhodnutí musí patřičně odůvodnit. Je-li účastník řízení předvolán s dostatečným časovým předstihem tak, aby se mohl k nařízenému jednání dostavit, nelze považovat za omluvu pracovní důvody vyjma nařízené služební cesty. Za omluvu z jednání lze dále uznat zaplacený pobyt dovolené a zdravotní důvody. Stále častěji se správní orgány v řízeních o přestupcích setkávají s případy, kdy obviněný z přestupku zasílá omluvu ve snaze oddálit projednání přestupku s cílem dosáhnout prekluze – uplynutí lhůty 1 roku k projednání přestupku, přičemž takové jednání lze považovat za účelové ve snaze zmařit projednání přestupku.

Nejen v souvislosti se sdělením obvinění a zahájením řízení o přestupku, ale v průběhu celého řízení o přestupku, je velmi důležité doručování písemností. Doručování je upraveno výhradně správním řádem v ust. §§ 19 – 26, přičemž zřejmě nejspornější je ust. § 24 téhož zákona – překážky doručování. Pokud si adresát uloženou písemnost ve lhůtě 10 dní ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, nevyzvedne, písemnost je považována za doručenou posledním dnem

³⁰ ČERNÝ, J: Přestupkové řízení – příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů, 6. doplněné vydání, Linde Praha, Praha 2001, s. 44, ISBN 80-7201-300-9

této lhůty. Pokud adresát prokáže, že si písemnost nemohl z vážného důvodu bez svého zavinění ve stanovené lhůtě převzít, může požádat o prominutí zmeškání úkonu dle ust. § 41 správního řádu. Jestliže adresát znemožní pokus o doručení písemnosti tím, že odmítne písemnost převzít nebo neposkytne součinnost nezbytnou k řádnému doručení, předá se adresátovi poučení o právních důsledcích, které z jeho jednání vyplývají a pokud tato osoba znemožní předání poučení nebo jestliže i přes poučení doručení neumožní, písemnost se považuje za doručenou dnem, kdy k neúspěšnému pokusu o doručení došlo.

Pokud není naplněno důvodů pro ustanovení opatrovníka dle § 32 správního řádu, správní orgán je povinen využít při doručení ust. § 24 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů a je na účastníkovi řízení, aby prokázal důvody, na základě kterých si nemohl písemnost bez svého zavinění převzít.

3.1.2 Vyrozumění poškozeného

Povinností správního orgánu je ve smyslu ust. § 70 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, poučit osobu, které byla přestupkem způsobena majetková škoda, o možnosti uplatnit nárok na náhradu škody společně s uvedením místa a termínu, ve kterém bude probíhat projednání přestupku, kterým byla předmětná majetková škoda způsobena. V řízení o přestupcích lze projednat jen majetkovou škodu, nikoliv škodu způsobenou v důsledku újmy na zdraví.

V případě, že se osoba, jíž byla v souvislosti s projednávaným přestupkem způsobena škoda, připojí k náhradě vzniklé škody, získává procesní postavení účastníka řízení (ust. § 72 písm. b) zákona o přestupcích).

Správní orgán je v souladu s ust. § 70 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, povinen působit k tomu, aby byla škoda dobrovolně uhrazena. Pokud je škoda a její výše spolehlivě zjištěna, prokázána (např. znaleckým posudkem) a nebyla pachateli dobrovolně uhrazena, uloží správní orgán v rozhodnutí o přestupku pachateli přestupku povinnosti škodu nahradit. V opačném případě odkáže správní orgán poškozeného s jeho nárokem na náhradu škody na pojišťovnu, soud nebo jiný příslušný orgán, přičemž tento odkaz musí být uveden ve výrokové části rozhodnutí.

Nepřipojí-li se osoba, které byla v souvislosti se spácháním přestupku způsobena majetková škoda, k řízení o přestupku s nárokem na úhradu vzniklé škody, nezískává procesní postavení účastníka řízení a rozhodnutí o přestupku se poškozenému nezasílá, pouze se po pravomocném vyřízení přestupku vyrozumí.

V řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích vzniká škoda účastníkům dopravních nehod. Převážná část účastníků uplatňuje nárok na úhradu vzniklé škody cestou pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla viníka dopravní nehody; k řízení o přestupku se ve věci náhrady škody nepřipojí a postačuje jim pouze zaslání zprávy o konečném výsledku řízení o přestupku – vyrozumění o pravomocném vyřízení přestupku.

Nežřídka kdy však dochází k situacím, kdy poškození uplatňují nárok na úhradu vzniklé škody cestou pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla viníka dopravní nehody; pojišťovna poskytne plnění škody v rozsahu zjištění vlastních likvidátorů, jejichž odhad a kalkulace jsou v rozdílné výši se skutečně vzniklou škodou. Poškození následně uplatňují při správním řízení náhradu rozdílu vzniklého mezi skutečně vynaloženými náklady na uvedení v předešlý stav věci a výši poskytnutého plnění pojišťovnou. Ustanovení § 70 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, však rozhodnutí „pouze“ o části vzniklé škody neupravuje a nezbývá, než nároky poškozených zamítnout a poškozené odkázat na pojišťovnu, soud nebo jiný příslušný orgán.

Značně problematické je také spolehlivé zjištění vzniklé škody, neboť vždy záleží na stáří vozidla (nutno zhodnotit amortizaci), zda byla oprava vozidla provedena v autorizovaném servise či nikoliv, zda bylo vozidlo zakoupeno na leasingovou smlouvu apod.

3.2 Průběh řízení

Správní orgán je v řízení o přestupku povinen zjistit stav, o kterém není důvodných pochybností, v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky ust. § 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů³¹.

3.2.1 Dokazování

Tíhu dokazování nese v řízení o přestupku správní orgán, tzn. provádí dokazování. Zásada součinnosti správních orgánů s účastníky řízení vyjadřuje mj. povinnost účastníků řízení na

³¹ Ust. § 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů:

(1) Správní orgán postupuje v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen "právní předpisy"). Kde se v tomto zákoně mluví o zákoně, rozumí se tím též mezinárodní smlouva, která je součástí právního řádu.

(2) Správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena.

(3) Správní orgán šetří práva nabytá v dobré víře, jakož i oprávněné zájmy osob, jichž se činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká (dále jen "dotčené osoby"), a může zasahovat do těchto práv jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu.

podporu svých tvrzení označit důkazy. Správní orgán však není návrhy účastníků vázán; povinností správního orgánu je provést důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci, o kterém není důvodných pochybností.

Správní orgán je povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu. V řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost (mj. řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích), je správnímu orgánu uloženo i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena.

Není-li zákonem v jednotlivých případech stanoveno, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, v rámci svého správního uvážení. Správní orgán je povinen přitom pečlivě přihlížet ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, a to včetně toho, co uvedli účastníci řízení. K provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Výčet uvedený v zákonném ustanovení § 51 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, je výčtem demonstrativním³².

V řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích jsou nejčastěji užívány tyto důkazní prostředky:

- a) důkaz listinou,
- b) svědecká výpověď,
- c) důkaz znaleckým posudkem,
- d) další důkazní prostředky³³

3.2.2 Seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí

Před vydáním rozhodnutí ve věci je správní orgán povinen umožnit účastníkům řízení vyjádřit se k podkladům rozhodnutí ve smyslu ust. § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Uvedená povinnost se netýká účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal.

Účastník řízení se může vyjádřit písemně nebo ústně do protokolu správního orgánu. Pokud tak ve stanovené lhůtě neučiní, správní orgán považuje, že svého práva nevyužil a přistoupí k vydání rozhodnutí ve věci.

³² ČERNÝ, J: Přestupkové řízení – příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů, 6. doplněné vydání, Linde Praha, Praha 2001, s. 48, ISBN 80-7201-300-9

³³ ČERNÝ, J: Přestupkové řízení – příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů, 6. doplněné vydání, Linde Praha, Praha 2001, s. 54, ISBN 80-7201-300-9

3.3 Vydání rozhodnutí o přestupku

Obsahové náležitosti výrokové části rozhodnutí jsou upraveny ust. § 77 zákona o přestupcích, přičemž podpůrně je využíváno ust. §§ 67 a následujících správního řádu. Rozhodnutí tvoří výroková část, odůvodnění a poučení účastníků řízení. Ve výrokové části se uvádí řešení otázky, která je předmětem řízení, právní ust. podle nichž správní orgán rozhodl, označení účastníků řízení, druh, a výměra sankce, popř. rozhodnutí o upuštění od uložení sankce. Je-li rozhodnutím ukládána povinnost, uvede se lhůta k jejímu splnění, případně také jiné údaje potřebné k jejímu řádnému splnění (např. číslo účtu peněžního ústavu ke splacení pokuty). Byl-li v souvislosti se spácháním přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích zadržen řidičský průkaz, součástí rozhodnutí je také započtení doby zadržení řidičského průkazu do doby zákazu činnosti; započtení vybrané kauce. Součástí výrokové části rozhodnutí je také rozhodnutí o náhradě škody (byla-li projednávána) a o náhradě nákladů řízení, popř. upuštění od povinnosti uhradit náklady řízení. Výroková část může obsahovat jeden nebo i více výroků (společné řízení).

Odůvodnění rozhodnutí obsahuje výčet podkladů, ze kterých správní orgán vycházel při vydání rozhodnutí, úvahy, kterými se při vydání rozhodnutí správní orgán řídil, informace o vypořádání se s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům pro vydání rozhodnutí. Velice důležité je podrobné odůvodnění výše ukládané sankce v zájmu přezkoumatelnosti rozhodnutí. Na rozhodovací činnost správních orgánů má velmi významný vliv činnost správních soudů a to jak tvorbou judikátů, tak také na obsahovou strukturu rozhodnutí. Správní soudy ve své rozhodovací činnosti při sebemenším pochybení správních orgánů, nedostatků v rozhodnutí, tato rozhodnutí ruší a vrací zpět k novému projednání.

V poučení je uvedeno, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě, od kterého dne se lhůta počítá, který správní orgán rozhoduje o odvolání a u kterého správního orgánu se odvolání podává. Pokud odvolání nemá odkladný účinek, musí být tato skutečnost v poučení uvedena.

Je-li řízení vedeno ve společném řízení s více účastníky (obviněnými z přestupku, poškození), správní orgán vydává jedno společné rozhodnutí pro všechny účastníky řízení, přičemž každý účastník řízení má právo podat odvolání v rozsahu, v jakém mu bylo přiznáno postavení účastníka řízení. Jestliže žádný z účastníků řízení nevyužije práva podat proti rozhodnutí odvolání, rozhodnutí nabývá právní moci uplynutím lhůty určené k podání odvolání (zpravidla 15 dní, neukládá-li zákon jinak). Je-li v řízení více účastníků, rozhodnutí nabývá právní moci uplynutím lhůty k podání odvolání toho účastníka řízení, který rozhodnutí převzal jako poslední.

Rozhodnutí o přestupku správní orgán vyhotovuje v písemné formě, přičemž v praxi je též často využíváno tzv. „vyhlášení rozhodnutí“ – výroková část rozhodnutí, podstatné části odůvodnění rozhodnutí a poučení o opravném prostředku se pouze vyhlásí a do spisu se učiní záznam, který obsahuje výrokovou část, odůvodnění, datum vydání, číslo jednací, datum vyhotovení, otisk úředního razítka, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby.

Požaduje-li účastník řízení po vyhlášení rozhodnutí písemné rozhodnutí, správní orgán je povinen jej potvrdit písemně. Rozhodnutí o přestupku nelze doručit veřejnou vyhláškou.

Obsah a forma rozhodnutí, náležitosti rozhodnutí, lhůty pro vydání rozhodnutí, jeho oznamování, právní moc, vykonatelnost a jiné právní účinky jsou upraveny podpůrně v ustanoveních § 67 – 79 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů při využití ust. § 77 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů³⁴.

3.4 Opravné prostředky při projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti na pozemních komunikacích v praxi ČR

Řízení o přestupcích je vybudováno na dvojinstančním principu, z něhož vyplývá, že není-li zákonem výslovně určeno jinak nebo pokud se účastník řízení svého práva účinně nevzdá, lze proti každému rozhodnutí správního orgánu I. stupně podat řádný opravný prostředek, o kterém s výjimkou zákonem připuštěných případů rozhoduje nejbližší vyšší nadřízený správní orgán. Jde o vyjádření jedné ze základních zásad správního řízení – zásady dvouступňového řízení³⁵.

Opravné prostředky jsou řádné a mimořádné. Mezi řádné opravné prostředky patří odvolání, odpor nebo rozklad; uplatňují se v situacích, kdy rozhodnutí ještě není v právní moci. Mezi mimořádné opravné prostředky patří obnova řízení a přezkoumání rozhodnutí v přezkumném řízení. Mimořádné opravné prostředky směřují proti pravomocným rozhodnutím.

3.4.1 Opravné prostředky řádné Odvolání

Charakteristickým znakem českého správního práva a též práva přestupkového je dvojinstančnost řízení – tj. proti rozhodnutí o přestupku prvostupňovaného správního orgánu, které není v právní moci, je možné podat odvolání. Institut odvolání je primárně upraven

³⁴ ČERNÝ, J. HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H.: Přestupkové řízení, 9. Vydání, Linde Praha, Praha 2005, ISBN 80-7201-623-7

³⁵ KUČEROVÁ, H. Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2002, str. 276, ISBN 80-7201-613-X

zákonem o přestupcích v ust. § 81, podpůrně se však využívá správního řádu – v zákoně o přestupcích jsou upraveny některé speciální náležitosti odvolacího řízení.

O odvolání může rozhodnout buď správní orgán I. stupně, který napadené rozhodnutí vydal a to cestou tzv. „autoremedury“ dle ust. § 87 správního řádu. Pokud neshledá důvodným výše uvedený postup, postoupí správní orgán odvolání společně se spisovou dokumentací a rozhodnutím o přestupku nadřízenému správnímu orgánu ve lhůtě do 30 dní ode dne, kdy převzal odvolání proti rozhodnutí. Orgány příslušné k rozhodnutí o odvolání jsou krajské úřady; pokud jde o Hlavní město Prahu, kde příslušným pro vydání rozhodnutí v I. stupni je Magistrát hlavního města Prahy, odvolacím orgánem je Ministerstvo dopravy České republiky.

Odvolací orgány přezkoumávají soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které předcházelo vydání rozhodnutí, s právními předpisy. Správnost napadeného rozhodnutí přezkoumávají jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání, jinak jen vyžaduje-li to veřejný zájem. V odvolacím řízení účastník řízení nemůže uplatnit důkazy nebo nové skutečnosti, které mohl uplatnit v prvoinstančním řízení. Odvolací správní orgán, pokud dojde k závěr, že napadené rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy nebo je nesprávné, napadené rozhodnutí nebo jeho část:

a) zruší a řízení zastaví,

b) zruší a věc vrátí k novému projednání správnímu orgánu I. stupně, který rozhodnutí vydal; v odůvodnění tohoto rozhodnutí je povinen odvolací správní orgán vyslovit právní názor, kterým je správní orgán I. stupně vázán; proti novému rozhodnutí lze podat znovu odvolání,

c) změni za podmínek ust. § 90 odst. 1 písm. c) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, přičemž změna rozhodnutí obecně nemůže být v neprospěch odvolatele.

Pokud neshledá odvolací správní orgán důvod pro výše uvedený postup (ust. § 90 odst. 1 – 4), odvolání zamítne a napadené rozhodnutí potvrdí. V odvolacím řízení nemůže správní orgán změnit uloženou sankci v neprospěch obviněného z přestupku.

Opožděné nebo nepřipustné odvolání odvolací správní orgán zamítne. Pokud napadené rozhodnutí nabylo právní moci, zkoumá, zda nejsou dány předpoklady pro přezkoumání rozhodnutí v přezkumném řízení, pro obnovu řízení nebo vydání nového rozhodnutí. Jestliže odvolací orgán shledá předpoklady pro některý z výše uvedených postupů, posuzuje se opožděné nebo nepřipustné odvolání jako podnět k přezkumnému řízení nebo žádost o obnovu řízení nebo žádost o vydání nového rozhodnutí.

Proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu se nelze dále odvolat. Rozhodnutí odvolacího orgánu je v právní moci, jestliže bylo oznámeno všem odvolatelům a účastníkům řízení. Pokud odvolací správní orgán odvolání zamítne a rozhodnutí potvrdí, nabývá dnem právní moci rozhodnutí o odvolání a napadené rozhodnutí.

Vyčerpání řádných opravných prostředků (odvolání, rozklad) však ještě nutně nemusí znamenat ukončení řízení o přestupku. V právním řádu České republiky jsou zakotveny mimořádné opravné prostředky, přičemž v řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích jsou využívány přezkumné řízení, obnova řízení a nejčastěji soudní přezkum rozhodnutí³⁶.

Rozklad

Rozklad je řádným opravným prostředkem směřujícím proti rozhodnutí ústředního orgánu státní správy. V řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích není využíván³⁷.

3.4.2 Opravné prostředky mimořádné Přezkoumání rozhodnutí v přezkumném řízení

V přezkumném řízení správní orgán z moci úřední přezkoumávají pravomocná rozhodnutí v případě, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že vydané rozhodnutí je v souladu s právními předpisy. Účastník může dát podnět k přezkoumání rozhodnutí v přezkumného řízení; tento podnět není návrhem na zahájení řízení. Jestliže správní orgán neshledá důvody k zahájení přezkumného řízení, sdělí tuto skutečnost s uvedením důvodu do 30 dnů podateli.

Správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, může provést přezkumné řízení, pokud plně vyhoví účastníkovi, který podnět uplatnil a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému jinému účastníkovi, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas. V opačném případě předá věc k provedení přezkumného řízení nadřízenému správnímu orgánu.

Usnesení o zahájení přezkumného řízení lze vydat nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán dozvěděl o důvodu zahájení přezkumného řízení, nejpozději však do 15 měsíců od právní moci rozhodnutí ve věci. Jestliže správní orgán zjistí po zahájení přezkumného řízení, že právní předpis porušen nebyl, řízení usnesením zastaví a toto usnesení pouze poznamená do spisu.

Ve věci přezkumného řízení nelze rozhodnutí v prvním stupni vydat po uplynutí 15 měsíců ode dne právní moci rozhodnutí ve věci. Probíhající přezkumné řízení správní orgán usnesením poznamenaným do spisu zastaví. Rozhodnutí vydané v rozporu s právními předpisy příslušný

³⁶ PRŮCHA, P.: Správní řízení v praxi místní správy. Brno: Masarykova univerzita. 1996, ISBN 80-210-1348-6

³⁷ ČERNÝ, J. HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H.: Přestupkové řízení, 9. Vydání, Linde Praha, Praha 2005, ISBN 80-7201-623-7

správní orgán zruší nebo změní, případně zruší a věc vrátí odvolacímu správnímu orgánu nebo správnímu orgánu prvního stupně³⁸.

Obnova řízení

Pravomocně ukončení řízení lze obnovit na žádost účastníka řízení, jestliže vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem pro rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno. Žádost o obnovu řízení podává účastník u kteréhokoliv správního orgánu, který ve věci rozhodoval a to do 3 měsíců ode dne, kdy se o důvodu obnovy řízení dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne právní moci rozhodnutí. Ve 3-leté lhůtě od právní moci rozhodnutí může o obnově řízení z moci úřední rozhodnout také správní orgán, který ve věci rozhodl v posledním stupni, je-li dán některý z výše popsaných důvodů a je-li na novém řízení veřejný zájem. Rozhodnutí o obnově řízení musí být vdáno do konce uvedené lhůty.

V řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích nevyjímaje nejde o příliš využívaný institut. Je-li využit, tak proti uložení pokuty v blokovém řízení Policií ČR na místě dopravní nehody (viník dopravní nehody souhlasí se zaviněním a s uložení blokované pokuty, jsou naplněny důvody pro využití blokového řízení, avšak s odstupem času může dojít u účastníků dopravní nehody ke zhoršení zdravotního stavu a uplatnění zranění utrpěné při dopravní nehodě – v tomto případě není možné přestupek projednat v blokovém řízení; rozhodnutí o uložení pokuty v blokovém řízení je nutné zrušit a nařídit obnovu řízení)³⁹.

3.5 Soudní přezkum rozhodnutí

Při přezkoumání rozhodnutí o přestupku soudem se postupuje podle zvláštního předpisu. Soudní přezkum rozhodnutí je upraven zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů. Nezbytným předpokladem, který předchází soudnímu přezkumu řízení, je vyčerpání všech zákonných opravných prostředků. Lhůta pro podání žaloby je 2 měsíce od obdržení rozhodnutí správního orgánu, který ve věci rozhodl v posledním stupni. Řízení je zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu; týká-li se návrh věcí uvedených v § 4 odst. 1 soudního

³⁸ NEDOROST, L.: Přezkum správních rozhodnutí, Masarykova univerzita Brno, Brno 1997, s. 98, ISBN 80-210-1578-0

³⁹ NEDOROST, L.: Přezkum správních rozhodnutí, Masarykova univerzita Brno, Brno 1997, s. 94, ISBN 80-210-1578-0

řádu správního, nazývá se návrh žalobou.

Při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Soud přezkoumá v mezích žalobních bodů napadené výroky rozhodnutí. Byl-li závazným podkladem přezkoumávaného rozhodnutí jiný úkon správního orgánu, přezkoumá soud k žalobní námitce také jeho zákonnost, není-li jím sám vázán a neumožňuje-li tento zákon žalobci napadnout takový úkon samostatnou žalobou ve správním soudnictví.

Pokud jde o rozhodnutí soudu, je-li žaloba důvodná, soud zruší napadené rozhodnutí pro nezákonnost nebo pro vady řízení. Pro nezákonnost zruší soud napadené rozhodnutí i tehdy, zjistí-li, že správní orgán překročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo jej zneužil. Rozhoduje-li soud o žalobě proti rozhodnutí, jímž správní orgán uložil trest za správní delikt, může soud, nejsou-li důvody pro zrušení rozhodnutí podle odstavce 1, ale trest byl uložen ve zjevně nepřiměřené výši, upustit od něj nebo jej snížit v mezích zákonem dovolených, lze-li takové rozhodnutí učinit na základě skutkového stavu, z něhož vyšel správní orgán, a který soud případně vlastním dokazováním v nikoli zásadních směrech doplnil, a navrhl-li takový postup žalobce v žalobě.

Soud může zrušit také rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které předcházelo rozhodnutí, které soud ruší. Při zrušení rozhodnutí vysloví současně soud, že věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému. Obdobně, jak je tomu v případě rozhodnutí o odvolání nadřízeným orgánem, je právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo rozsudku vyslovujícím nicotnost, v dalším řízení správní orgán vázán. Pokud soud zrušil rozhodnutí správního orgánu ve věci, v níž sám prováděl dokazování, zahrne správní orgán v dalším řízení tyto důkazy mezi podklady pro nové rozhodnutí. Není-li žaloba důvodná, soud ji zamítne.

Do dvou týdnů po doručení rozhodnutí Krajského soudu může ze zákonem stanovených důvodů účastník řízení podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. Nejvyšší správní soud sídlí v Brně. Je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví. Ve správním soudnictví poskytují krajské soudy a Nejvyšší správní soud ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob. Nejvyšší správní soud v rámci této ochrany především dbá o zákonnost a jednotu rozhodování krajských soudů a správních orgánů tím, že rozhoduje o kasačních stížnostech směřujících proti pravomocným rozhodnutím krajských soudů ve správním soudnictví, jimiž se stěžovatelé domáhají zrušení napadených rozhodnutí. Kasační stížnost je přípustná proti každému takovému rozhodnutí, není-li soudním řádem správním stanoveno jinak. Pro řízení před Nejvyšším správním soudem musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen,

který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Kasační stížnosti není přiznán odkladný účinek.

Z rozhodovací činnosti správních soudů je následně vycházeno při aplikaci konkrétních zákonných ustanovení. Požádá-li účastník, který podal návrh na přezkoumání rozhodnutí o přestupku soudem, o odložení výkonu rozhodnutí, správní orgán jeho žádosti vyhoví⁴⁰.

3.6 Příkazní řízení a blokové řízení

3.6.1 Příkazní řízení

Postačují-li shromážděné podklady o dopravním přestupku k jeho projednání, jsou-li podkladové materiály dostatečné pro vydání rozhodnutí a je možné přestupek vyřídit bez nařízení ústního jednání přestupku, poškozený se po poučení o možnosti připojit se k řízení o přestupku ve věci náhrady škody k řízení nepřipojí, lze přestupek vyřešit vydáním rozhodnutí o přestupku v příkazním řízení (dále jen příkaz).

Správní orgán tedy může vydat příkaz za podmínky dodržení ustanovení § 87 odst. 1 a 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, tj:

- a) nejsou pochybnosti o tom, že obviněný se dopravního přestupku dopustil,
- b) dopravní přestupek nebyl vyřízen v blokovém řízení,
- c) obviněný není zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jeho způsobilost k právním úkonům není omezena,
- d) obviněný z přestupku není mladistvým.

Od 1. 7. 2006 – tj. od nabytí účinnosti novely zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, a novely zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, je možnost využití příkazního řízení v řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích výrazně omezena; v příkazním řízení lze ve smyslu § 87 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, uložit napomenutí nebo pokutu do výše Kč 4.000,--. V příkazním řízení také nelze uložit sankci zákazu činnosti spočívajícím v zákazu řízení motorových vozidel.

Proti rozhodnutí o přestupku v příkazním řízení má účastník řízení právo podat řádný opravný prostředek – odpor ve smyslu ust. § 87 odst. 4 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve

⁴⁰ ČERNÝ, J., HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H: Přestupkové řízení, 9. Vydání, Linde Praha, Praha 2005, ISBN 80-7201-623-7

znění pozdějších předpisů, a to ve lhůtě 15 dní ode dne doručení příkazu. Zvláštností tohoto opravného prostředku, na rozdíl od odvolání, je další postup po jeho podání. Po včasném podání odporu je rozhodnutí o přestupku v příkazním řízení zrušeno a správní orgán pokračuje v řízení o přestupku nařízením ústního jednání. Protože se včasným podáním odporu příkaz ruší, není možné, na rozdíl od odvolání, uplatnit institut tzv. zpětvzetí, neboť původní titul – rozhodnutí o přestupku v příkazním řízení - byl podáním odporu zrušen a správní orgán zahájí a dále pokračuje v řízení o přestupku.

Příkaz, proti kterému nebyl včas podán odpor, má ve smyslu ust. § 87 odst. 5 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinky pravomocného rozhodnutí.

Nespornou výhodou příkazního řízení je hospodárnost celého řízení - zejména úspora času, což je ve prospěch poškozených, kterým jednáním pachatele přestupku vznikla hmotná škoda a kteří čekají na konečnou zprávu o vyřízení přestupku tak, aby mohla pojišťovna uskutečnit plnění vzniklé škody.

Příkazní řízení je komplexně upraveno v ust. § 87 zákona o přestupcích, k ust. § 150 správního řádu se nepřihlíží⁴¹.

3.6.2 Blokové řízení

Blokové řízení je upraveno v § 84 – 86 zákona o přestupcích. Přestupek lze projednat uložením pokuty v blokovém řízení, jestliže je spolehlivě zjištěn, nestačí domluva a obviněný z přestupku je ochoten pokutu zaplatit. Možnost projednání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích je značně omezena dílkou ustanovení § 22 odst. 10 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, jenž taxativně vymezuje přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, za jejichž spáchání lze uložit pokutu v blokovém řízení. Omezení blokového řízení je dokonce tak výrazné, že novelou zákona o přestupcích č. 411/2005 Sb. došlo k pevnému stanovení výše pokuty, kterou je orgán řešící přestupek v blokovém řízení povinen uložit.

Výjimku tvoří přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích ve smyslu ust. § 22 odst. 1 písm. l) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, za které v blokovém řízení lze uložit pokutu do 2.000 Kč – orgán příslušný k řešení přestupku v blokovém řízení (pro přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích Policie ČR, obecní policie a správní orgány) může uložit pokutu dle

⁴¹ ČERNÝ, J.: Přestupkové řízení – příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů, 6. doplněné vydání, Linde Praha, Praha 2001, ISBN 80-7201-300-9

vlastního správního uvážení, pokud příslušný orgán dospěje k závěru, že k nápravě pachatele postačí domluva, může přestupek vyřešit domluvou.

V činnosti správních orgánů se blokové řízení uplatňuje nejčastěji při řešení přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích zaznamenaných automatickými kamerovými systémy, fotodokumentací radarového měřicího zařízení. Mimo již zmíněné případy v praxi není blokové řízení příliš využíváno, neboť samotná konstrukce tohoto ustanovení předpokládá souhlas pachatele přestupku s výší uložené pokuty, spolehlivé zjištění a prokázání přestupku a je-li možné vyřízení přestupku v blokovém řízení, činí takto Policie ČR nebo obecní policie na místě spáchání přestupku. V blokovém řízení nelze projednat přestupky, které lze projednat jen na návrh.

Proti uložení pokuty v blokovém řízení se nelze odvolat, což opět souvisí s konstrukcí tohoto ustanovení – uložení blokové pokuty předpokládá souhlas pachatele přestupku. Lze však využít mimořádných opravných prostředků.

Bloky k ukládání pokut vydává Ministerstvo financí České republiky. Pokud nemůže pachatel přestupku zaplatit pokutu na místě, vydá se mu blok na pokutu na místě nezaplacenou s poučením o způsobu zaplacení pokuty, o lhůtě splatnosti a o následcích nezaplacení pokuty. Převzetí tohoto bloku pachatel potvrdí. Pověřené osoby jsou povinny prokázat, že jsou oprávněny ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení. Na pokutový blok se vyznačí komu, kdy a za jaký přestupek byla pokuta v blokovém řízení uložena. V ust. § 86 jsou vymezeny přestupky, které je možno projednávat v blokovém řízení a orgány, které přestupky v blokovém řízení mohou projednávat⁴².

3.7 Řízení o přestupcích mladistvých

Odpovědnost za přestupek vzniká dnem následujícím po dni dovršení 15 let věku. Za mladistvého v přestupkovém řízení je považována osoba starší 15 let a mladší 18 let; tj. status mladistvé osoby končí dnem dosažení 18. roku věku.

Mladistvým je v přestupkovém řízení věnována zvláštní pozornost a péče právě s ohledem na jejich věk, neboť jde o osoby trvale se připravující na budoucí povolání, mnohdy ještě žáky základních škol, nicméně. V zákoně o přestupcích je zvláštní ustanovení o mladistvých obsaženo v ust. § 19.

Mladiství se provozu na pozemních komunikacích účastní nejen jako chodci či cyklisté, ale pokud splní zákonné podmínky pro udělení řidičského oprávnění, mohou být účasti též jako

⁴² ČERNÝ, J.: Přestupkové řízení – příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů, 6. doplněné vydání, Linde Praha, Praha 2001, s. 54, ISBN 80-7201-300-9

řidiči motocyklů skupiny AM (osoby starší 15 let), A1 (osoby starší 16 let), skupiny řidičských oprávnění B1 (osoby starší 17 let) a skupiny řidičských oprávnění T (také osoby starší 18 let).

V čem tedy spočívá ona zvláštní péče, kterou společnost věnuje mládeži? Předně, přestupky mladistvých nelze projednat v příkazním řízení. Dále ochrana mladistvých spočívá v omezení maximální výše pokuty, kterou lze mladistvému za přestupek uložit – horní hranice se snižuje na polovinu, přičemž však nesmí být vyšší než Kč 2.000,-- (např. v případě přestupku dle ust. § 22 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích – maximální výše pokuty Kč 20.000,--; mladistvému však lze uložit pokutu pouze max. Kč 2.000,--). Pokud jde o blokové řízení, nelze uložit mladistvému pokutu vyšší než Kč 500,--; pokutu až do výše Kč 1.000,-- lze uložit mladistvému v blokovém řízení pouze v případě, že zvláštní právní předpis připouští v blokovém řízení uložení pokuty vyšší než Kč 1.000,-- (např. přestupek dle ust. § 22 odst. 1 písm. f) bod 3 zákona o přestupcích – v blokovém řízení se uloží pokuta ve výši Kč 2.500,--; mladistvému tak za tento přestupek lze uložit blokovou pokutu až do výše Kč 1.000,--; zatímco za přestupek dle ust. § 22 odst. 1 písm. f) bod 1 se uloží pokuta ve výši Kč 1.000,-- a proto mladistvému lze uložit blokovou pokutu maximálně Kč 500,--).

Velmi významné omezení při řízení o přestupku mladistvých je v případě povinnosti uložit za přestupek zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel – mladistvému zákaz činnosti lze uložit pouze v případě, že uloženým zákazem činnosti nebude ohrožena jeho příprava na budoucí povolání (např. učeň oboru automechanik, učeň lesnického učiliště apod.).

Mimo výše uvedeného je specifické i samotné řízení o přestupku a jeho účastníci. Je-li mladiství obviněn z přestupku, je správní orgán povinen o zahájení řízení vyrozumět zákonného zástupce mladistvého a dále příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí. Oběma těmto účastníkům se také oznamuje rozhodnutí o přestupku, přičemž ve smyslu ust. § 81 zákona o přestupcích se mohou odvolat v prospěch mladistvého. Mladiství sám se může samozřejmě jako účastník řízení odvolat v plném rozsahu.

Poněkud odlišná situace nastává v případě, že se pachatel dopustil přestupku jako osoba mladistvá, ovšem řízení o přestupku je zahájeno po dovršení 18 roku věku. V tomto případě již není povinností správního orgánu o zahájení řízení a sdělení obvinění vyrozumívát orgán sociálně-právní ochrany dětí a zákonného zástupce, avšak v řízení je správní orgán povinen respektovat ust. § 19 zákona o přestupcích pokud jde o výši ukládaných sankcí – tedy na pachatele se stále pohlíží jako na osobu mladistvou⁴³.

⁴³ ČERNÝ, J.: Přestupkové řízení – příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů, 6. doplněné vydání, Linde Praha, Praha 2001, s. 61, ISBN 80-7201-300-9

3.8 Zvláštní část

Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích jsou upraveny v ust. § 22 zákona o přestupcích. Přestupku se dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích:

§ 22 odst. 1 písm. a)

bod 1 - řídí vozidlo, na němž v rozporu se zvláštním právním předpisem není umístěna tabulka státní poznávací značky (registrační značky) nebo je umístěna jiná tabulka státní poznávací značky (registrační značky), než která byla vozidlu přidělena.

Ke každému oznámení o přestupku je nutno přistupovat přísně individuálně, neboť může dojít např. ke ztrátě tabulky registrační značky během vlastní jízdy vozidla. Provozovatel vozidla je sice povinen připevnit registrační značku tak, aby v běžném provozu nedošlo k její ztrátě, avšak osoba řidiče může být odlišná od osoby provozovatele vozidla; obdobná situace nastává při odcizení tabulky registrační značky – přísně vzato, při současné konstrukci skutkové podstaty přestupku, řidič vozidla, kterému byla odcizena tabulka registrační značky nebo tabulku registrační značky ztratil, nesmí s vozidlem vyjet, neboť by se vystavil nebezpečí postihu za přestupek. Je jen věcí dokazování správního orgánu, aby tak jako v ostatních případech vyvrátil případnou účelovost tvrzení a vypořádal se s důkazním břemenem.

Pomine-li se odcizení a ztrátu tabulky registrační značky, v ostatních případech jde o velmi závažný přestupek, za který se jako sankce ve smyslu ust. § 22 odst. 7 zákona o přestupcích, uloží pokuta od 5.000 Kč do 10.000 Kč a zákaz činnosti od 6 měsíců do 1 roku, přičemž její výše je odpovídající závažnosti přestupku.

bod 2 – řídí vozidlo, jehož tabulka státní poznávací značky (registrační značky) je zakryta, nečitelná nebo upravena či umístěna tak, že je znemožněna nebo podstatně ztížena její čitelnost. Smyslem je postihnout řidiče vozidel, kteří záměrně zakrývají registrační značky tak, aby se vyhnuli identifikaci vozidla např. na fotodokumentaci silničního měřicího zařízení – radaru a následnému zjištění přestupce, provozovatele vozidla.

Tohoto přestupku se často dopouštějí řidiči motocyklů, kteří využívají zrychlení svých vozidel, z místa silniční kontroly ujíždějí a pro nečitelnost registrační značky (ohnutá registrační značka, zakrytá, přelepená, ...), což způsobuje nemožnost jejich identifikace. O nebezpečnosti jednání některých motocyklistů a řidičů vozidel (nebezpečné předjíždění, překračování nejvyšší dovolené rychlosti, ...) není nutné pochybovat; zakrytí či znečitelnění registrační značky nelze

považovat za jednání v nedbalosti, vyznačuje se znakem vůle a jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 7 zákona o přestupcích uloží pokuta od 5.000 Kč do 10.000 Kč a zákaz činnosti od 6 měsíců do 1 roku⁴⁴.

bod 3 – řídí vozidlo, které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích. V případě této skutkové podstaty je nutné velmi podrobné posouzení technického stavu vozidla, zda technický stav vozidla bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích či nikoliv; samotné neplatné osvědčení o technické kontrole vydané stanicí technické kontroly ještě neznamena, že vozidlo je technicky nezpůsobilé tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích. Při posuzování technické nezpůsobilosti k provozu na pozemních komunikacích je nutné vycházet z ust. § 36 vyhlášky č. 341/2002 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, a ze zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích. Technickým stavem bezprostředně ohrožujícím ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích je možné považovat závady dle ust. § 49 písm. c) zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích. Správní orgán je povinen posoudit také bezprostřednost ohrožení – tj. např. zda k dopravní nehodě došlo v důsledku technické nezpůsobilosti (nutno prokázat znaleckým posudkem) nebo např. jde o vozidlo v provozu na letních pneu opotřebovaných pod stanovenou mez na komunikaci pokryté sněhem a ledem, poškozený nosný rám vozidla, závady brzdového systému)⁴⁵.

Za tento přestupek se jako sankce ve smyslu § 22 odst. 7 zákona o přestupcích uloží pokuta od 5.000 Kč do 10.000 Kč a zákaz činnosti od 6 měsíců do 1 roku.

§ 22 odst. 1 písm. b)

Přestupku se dopustí ten, kdo řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem. Naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku znamená současné porušení ust. § 5 odst. 2 písm.

⁴⁴ KUČEROVÁ, H.: Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2002, ISBN 80-7201-613-X

⁴⁵ BUŠTA, P., KNĚŽÍNEK, J., SEIDL, A.: Zákon o silničním provozu s komentářem, Lenka Buštová – Venice Music Production, Praha 2005, ISBN 80-7201-414-3

b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, upravující povinnosti řidiče.

Tento přestupek je nejčastěji prokázán pomocí záznamu o provedené dechové zkoušce detekčním přístrojem Alcotest 7410 Dräger, Lion Alcometer SD 400P či jiného měřicího zařízení. Dokladem o provedení dechové zkoušky výše uvedenými přístroji je výtisk z tiskárny přístroje, který obsahuje datum a čas měření, výslednou hodnotu, datum a čas kalibrace přístroje. Dalším nástrojem k provedení dechové zkoušky je detekční trubice Altest; výstupem však zůstává pouze záznam Policie ČR, obecní policie o míře zbarvení průkazníkové hmoty trubičky na protokolu Oznámení přestupku. Na rozdíl od výše popsanych detekčních přístrojů, které jsou pravidelně podrobovány kalibraci certifikovanou institucí, výsledek dechové zkoušky provedené trubicí Atest závisí na stáří trubičky, okolní teplotě a jiných skutečnostech. Hodnota alkoholu zjištěná pomocí analyzátorů alkoholu v dechu, mezi které patří zmíněné přístroje Dräger, Lion alcometr aj., které jsou pravidelně kalibrované, je ve správním a soudním řízení o přestupku možné vzít jako důkazní, srovnatelné s výsledky laboratorního odběru biologického materiálu.

Dalším, do 1. 1. 2009 nejdůkaznějším, způsobem zjištění přítomnosti alkoholu v krvi řidiče je lékařské vyšetření s odběrem krve ke zjištění, není-li řidič ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou. Rozbor vzorku odebrané krve provádí např. Ústav soudního lékařství v Brně metodou plynové chromatografie, Widmarkovou nebo jinou zkouškou. V případě pochybností je prováděn dvojitý řízený odběr krve s odstupem 20 – 30 minut a na podkladě zjištění míry alkoholu v krvi je možné znaleckým posudkem prokázat, zda řidič před jízdou skutečně požil či nepožil alkohol, v jaké době, zda množství požitého alkoholu udaného řidičem odpovídá zjištěným hodnotám a to v případech, kdy např. řidič tvrdí, že alkohol požil např. až po dopravní nehodě.

Ovlivnění jinou návykovou látkou než alkoholem (THC, heroin, LSD, ...) je mnohem obtížněji zjistitelné, přičemž nákladnost testů mnohonásobně překračuje náklady testů ke zjištění přítomnosti alkoholu v krvi řidiče. Aby mohl správní orgán spolehlivě určit, zda je či není řidič ovlivněn návykovou látkou, je nutné provést rozbor moči nebo krve podezřelého. Je-li rozbořem vzorku krve nebo moči zjištěna přítomnost např. heroinu, je ovlivnění řidiče s ohledem na charakter a vlastnosti návykové látky prokázán, pokud je však zjištěna např. nižší hodnota THC, je ke zjištění ovlivnění nutné přibrat znalce z oboru toxikologie a stanovit míru ovlivnění dle množství zjištěné látky (jiné ovlivnění vykáže řidič, v jehož moči jsou zjištěny odpadní látky např. kanabinoidy a nebo řidič, kterému je v krvi zjištěna přítomnost např. heroinu)⁴⁶.

⁴⁶ viz. blíže: KUČEROVÁ, H.: Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2002, ISBN 80-7201-613-X

Za tento přestupek se uloží jako sankce pokuta od 10.000 do 20.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 6 měsíců do 1 roku dle ust. § 22 odst. 5 zákona o přestupcích.

Sankci, včetně její spodní hranice, se považuje za zcela přiměřenou závažnosti přestupku řidiče motorového vozidla. Naopak, jde-li o sankce ukládané cyklistům, mělo by dojít ke snížení dolní hranice zákonné sazby pro případy, kdy hladina zjištěného alkoholu nepřesáhne např. 0,5 promile – společenská nebezpečnost cyklisty ovlivněného alkoholem je nepoměrně nižší, než společenská nebezpečnost řidiče motorového vozidla ovlivněného alkoholem nebo jinou návykovou látkou.

§ 22 odst. 1 písm. c)

Přestupku se dopustí ten, kdo řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky. Tak, jako v případě skutkové podstaty přestupku ve smyslu § 22 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích, naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku znamená současné porušení ust. § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, upravující povinnosti řidiče.

Na rozdíl od již zmíněného přestupku dle písm. b) je pro naplnění skutkové podstaty dle písm. c) vyžadováno řízení vozidla ve stavu vylučující způsobilost. Ačkoliv stav vylučující způsobilost není přesně definován, dle ustálené soudní judikatury jde o stav, kdy je v krvi řidiče zjištěna hodnota alkoholu vyšší než 1 g/kg alkoholu. Nikdo, ani nadprůměrně disponovaný řidič, není schopen bezpečně ovládat motorové vozidlo, jestliže jeho krev obsahuje alespoň 1 promile alkoholu.⁴⁷ Podle stanoviska Ministerstva zdravotnictví již obsah 1 promile alkoholu v krvi osoby lze považovat za stav vylučující způsobilost⁴⁸.

S naplněním skutkové podstaty tohoto přestupku velmi úzce souvisí ust. § 201 trestního zákona, neboť v případě řízení motorového vozidla ve stavu vylučující způsobilost, právě pro vysokou společenskou nebezpečnost, je takové jednání kvalifikováno jako trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky. Při posouzení, zda řidič naplnil skutkovou podstatu přestupku nebo jde o zákonné znaky nasvědčující spáchání trestného činu, je nutné vyhodnotit charakter vykonávané činnosti. Řízení motorového vozidla v provozu na pozemních komunikacích je činnost, jejíž výkon předpokládá naprostou soustředěnost a pozornost a proto u řidičů

⁴⁷ KUČEROVÁ, H. Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2002, str. 7, ISBN 80-7201-613-X

⁴⁸ KUČEROVÁ, H. Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2002, str. 7, ISBN 80-7201-613-X

motorových vozidel by vždy mělo jít o trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 201 trestního zákona.

Můžeme tak říci, že tohoto přestupku se v praxi mohou dopustit zřejmě pouze cyklisté nebo jezdci na zvířatech, jejichž společenská nebezpečnost jednání je výrazně nižší než u řidičů motorových vozidel.

Za tento přestupek se uloží jako sankce pokuta od 25.000 do 50.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 1 roku do 2 let dle ust. § 22 odst. 4 zákona o přestupcích. Sankce odpovídá závažnosti přestupku, pokud by byla ukládána řidičům motorových vozidel.

§ 22 odst. 1 písm. d)

Přestupku se dopustí ten, kdo se přes výzvu podle zvláštního právního předpisu odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví. Povinností řidiče je podrobit se na výzvu policisty nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu⁴⁹ ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou – ust. 5 odst. 1 písm. f), g) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Vyšetření může řidič odmítnout jen ze zákonem uznatelného důvodu – ohrožení pro vlastní zdraví, popř. jednal-li by v krajní nouzi nebo nutně obrazně. Ve většině případů není v řízení o přestupku prokázáno, že by byl odběr krve spojen s nebezpečím pro zdraví řidiče. Takovým nebezpečím by bylo onemocnění, které je provázeno sníženou srážlivostí krve. Odůvodnění přestupců, že se jim dělá nevolno při pohledu na krev, obávají se odběru krve, nemohou obstát. Lékařská vyšetření s odběry krve jsou prováděna odborným zdravotnickým personálem – lékařem a sestrou, kteří jsou řádně poučeni pro případ např. nevolnosti pacienta apod.⁵⁰

Odmítnutí lékařského vyšetření s odběrem krve je velmi často vedeno chladným kalkulem řidiče ovlivněného alkoholem nebo jinou návykovou látkou. Jestliže by se řidič podrobil tomuto vyšetření, vystavuje se riziku trestního stíhání v případě, že by hladina alkoholu v krvi přesáhla již uvedenou hranici 1 promile nebo by bylo zjištěno přítomnosti návykových látek. Není-li alkohol v krvi řidiče prokázán rozborem odebraného vzorku krve, v soudním řízení lze jen velmi obtížně hodnověrně prokázat míru alkoholu v krvi řidiče – řízení ve stavu vylučujícím

⁴⁹ zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými takovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

⁵⁰ viz. blíže: KUČEROVÁ, H.: Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2002, ISBN 80-7201-613-X

způsobilost k řízení vozidla a tím také naplnění skutkové podstaty trestného činu dle ust. § 201 trestního zákona. Odmítnutím lékařského vyšetření s odběrem krve nebo moči, odmítnutí orientační dechové zkoušky je naplněna skutková podstata přestupku ve smyslu § 22 odst. 4 zákona o přestupcích uložit sankci od 25.000 do 50.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 1 roku do 2 let, což je v mnoha případech „bohužel“ pro řidiče příznivější, než podstoupit trestní stíhání a následný záznam v rejstříku trestů.

Za tento přestupek se uloží jako sankce pokuta od 25.000 do 50.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 1 roku do 2 let dle ust. § 22 odst. 4 zákona o přestupcích. Sankce odpovídají závažnosti přestupku.

§ 22 odst. 1 písm. e)

bod 1 – přestupku se dopustí ten, kdo řídí motorové vozidlo a není držitelem příslušné skupiny nebo podskupiny řidičských oprávnění. V souvislosti s novelou trestního zákona není již řízení motorového vozidla bez držení řidičského oprávnění považováno za trestný čin, nýbrž se v této věci jedná o přestupek, neboť se zde posuzuje společenská míra nebezpečnosti v jednání pachatele.

Za tento přestupek se uloží jako sankce pokuta od 25.000 do 50.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 1 roku do 2 let dle ust. § 22 odst. 4 zákona o přestupcích.

bod 2 – řídí motorové vozidlo a byl mu zadržen řidičský průkaz – úzce souvisí se zavedením institutu zadržení řidičského oprávnění, když ještě není pravomocně rozhodnuto o uložení sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel a nemůže tak jít o trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí. Jde o opatření, které má pachateli přestupku zabránit v další nezákonné činnosti. Při rozhodování o délce uložení sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel se doba od zadržení řidičského průkazu do data právní moci rozhodnutí o přestupku započítává do doby uložení zákazu řízení motorových vozidel.

Za tento přestupek se uloží jako sankce pokuta od 5.000 do 10.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 6 měsíců do 1 roku dle ust. § 22 odst.7 zákona o přestupcích.

Sankci, kterou lze uložit za tento přestupek, není odborníky považovaná za dostatečnou. Na řidiče, který řídí motorové vozidlo a byl mu zadržen řidičský průkaz, by mělo být pohlíženo stejným způsobem, jako na řidiče, který nevlastní příslušné řidičské oprávnění. Sankce za

přestupek by měla být na úrovni přestupku ve smyslu ust. § 22 odst. 1 písm. e) bod 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

bod 3 – řídí motorové vozidlo a není držitelem platného osvědčení profesní způsobilosti řidiče. Toto ustanovení se vztahuje na řidiče, kteří vykonávají povolání řidiče vymezené kategorie vozidel (např. řidič autobusů, nákladních vozidel nad 3,5 tuny, vozidel HZS, ...). Tito řidiči jsou povinni se v pravidelném ročním intervalu podrobit školení z pravidel provozu na pozemních komunikacích a v tříletém (případně kratším) intervalu přezkoušení z pravidel provozu na pozemních komunikacích.

Za tento přestupek se uloží jako sankce pokuta od 5.000 do 10.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 6 měsíců do 1 roku dle ust. § 22 odst. 7 zákona o přestupcích.

Sankce by měla být ukládána po zhodnocení všech okolností spáchání přestupku, každý skutkový stav hodnotit individuálně, neboť povinnost uložit sankci vzniká i u řidiče, kterému platnost osvědčení o profesní způsobilosti prošla jen 2, 3 nebo 5 dní. Důsledkem uložení sankce zákazu činnosti je ztráta zaměstnání a sociální nejistota pachatele přestupku, lze pochybovat o účelnosti spodní hranice zákonné sazby⁵¹.

bod 4 – řídí motorové vozidlo a nemá platný posudek o zdravotní způsobilosti podle zvláštního právního předpisu⁵². Vztahuje se opět na vymezenou kategorii řidičů (řidiči dle ust. § 87 a ust. § 87a zákona o provozu na pozemních komunikacích). Cílem je odhalit zdravotní problémy, které by mohly mít vliv na tělesnou a duševní schopnost řidiče řídit motorové vozidlo a tím také na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích.

Za tento přestupek se uloží jako sankce pokuta od 5.000 do 10.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 6 měsíců do 1 roku dle ust. § 22 odst. 7 zákona o přestupcích.

bod 5 – pozbyl jako řidič, který je držitelem řidičského průkazu Evropských společenství, řidičského průkazu vydaného cizím státem, mezinárodního řidičského průkazu vydaného cizím státem, právo k řízení motorového vozidla na území České republiky.

⁵¹ viz. blíže: PORADA, V. a kol.: Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi, Linde Praha, Praha 2000, ISBN 80-7201-212-6

⁵² Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Za tento přestupek se uloží jako sankce pokuta od 25.000 do 50.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 1 roku do 2 let dle ust. § 22 odst. 4 zákona o přestupcích.

§ 22 odst. 1 písm. f)⁵³

bod 1 – při řízení vozidla drží v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení. Jde o velmi těžce prokazatelný přestupek. Technické vybavení Policie ČR stále není na odpovídající úrovni tak, aby mohl být průběh přestupku zaznamenán např. na videokameru apod. Často jediným důkazním prostředkem je svědectví zakročujících policistů.

Jako sankce se uloží pokuta v částce od 1.500 do 2.500 Kč ve správním řízení; přestupek lze uložit v blokovém řízení uložením pokutu ve výši 1.000 Kč. Spodní hranici zákonné sazby v případě tohoto přestupku nepovažuji za vhodnou, stejně tak, jako pevně stanovenou sazbu pokuty pro blokové řízení – Kč 1.000,--.

bod 2 – překročí nejvyšší dovolenou rychlost stanovenou zvláštním právním předpisem nebo dopravní značkou v obci o 40 km/h a více nebo mimo obec o 50 km/h a více. Jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 7 zákona o přestupcích uloží pokuta od 5.000 do 10.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 6 měsíců do 1 roku. Výši sankce u všech přestupků týkajících se rychlosti jízdy vozidel se považuje za přiměřené.

bod 3 – překročí nejvyšší dovolenou rychlost stanovenou zvláštním právním předpisem nebo dopravní značkou v obci o 20 km/h a více nebo mimo obec o 30 km/h a více. Jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 8 zákona o přestupcích uloží pokuta od 2.500 do 5.000 Kč; pokuta od 2.500 do 5.000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 6 měsíců se uloží tomu, kdo tento přestupek spáchal v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát. V případě, že se řidič tohoto přestupku dopustí prvně ve zmíněných dvanácti po sobě jdoucích měsících, je možné vyřešit přestupek uložením pokuty 2.500 Kč v blokovém řízení.

bod 4 – překročí nejvyšší dovolenou rychlost stanovenou zvláštním právním předpisem nebo dopravní značkou v obci o méně než 20 km/h nebo mimo obec o méně než 30 km/h. Jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 9 uloží pokuta ve správním řízení od 1.500 do 2.500 Kč; přestupek lze vyřídit v blokovém řízení uložením pokuty 1.000 Kč.

⁵³ viz. blíže: BUŠTA, P., KNĚŽÍNEK, J., SEIDL, A.: Zákon o silničním provozu s komentářem, Lenka Buštová – Venice Music Production, Praha 2005, ISBN 80-7201-212-6

bod 5 – nezastaví vozidlo na signál, který mu přikazuje zastavit vozidlo podle zvláštního právního předpisu⁵⁴ nebo na pokyn „Stůj“ daný při řízení provozu na pozemních komunikacích osobou oprávněnou k řízení tohoto provozu podle zvláštního právního předpisu. Jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 8 zákona o přestupcích uloží pokuta od 2.500 do 5.000 Kč; pokuta od 2.500 do 5.000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 6 měsíců se uloží tomu, kdo tento přestupek spáchal v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát. V případě, že se řidič tohoto přestupku dopustí prvně ve zmíněných dvanácti po sobě jdoucích měsících, je možné vyřešit přestupek uložením pokuty 2.500 Kč v blokovém řízení.

bod 6 – neumožní chodci na přechodu pro chodce nerušené a bezpečné přejítí vozovky nebo nezastaví vozidlo před přechodem pro chodce v případech, kdy je povinen tak učinit podle zvláštního právního předpisu, nebo ohrozí chodce přecházejícího pozemní komunikaci, na kterou odbočuje, nebo ohrozí chodce při odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci nebo při otáčení a couvání. Jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 8 zákona o přestupcích uloží pokuta od 2.500 do 5.000 Kč; pokuta od 2.500 do 5.000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 6 měsíců se uloží tomu, kdo tento přestupek spáchal v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát. Dopustí-li se řidič tohoto přestupku prvně ve zmíněných dvanácti po sobě jdoucích měsících, je možné vyřešit přestupek uložením pokuty 2.500 Kč v blokovém řízení.

bod 7 – předjíždí vozidlo v případech, ve kterých je to podle zvláštního právního předpisu zakázáno. Jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 7 zákona o přestupcích uloží pokuta od 5.000 do 10.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 6 měsíců do 1 roku.

Výši sankce, kterou lze za přestupek uložit, považuji za odpovídající závažnosti přestupku. Jde opět o velmi těžce prokazatelný přestupek. Technické vybavení Policie ČR stále není na odpovídající úrovni tak, aby mohl být průběh přestupku zaznamenán např. na videokameru apod. Často jediným důkazním prostředkem je svědectví zakročujících policistů.

bod 8 – nedá přednost v jízdě v případech, ve kterých je povinen dát přednost v jízdě podle zvláštního právního předpisu. Jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 8 zákona o přestupcích uloží

⁵⁴ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 29)

pokuta od 2.500 do 5.000 Kč; pokuta od 2.500 do 5.000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 6 měsíců se uloží tomu, kdo tento přestupek spáchal v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát. Pokud se řidič tohoto přestupku dopustí prvně ve zmíněných dvanácti po sobě jdoucích měsících, je možné vyřešit přestupek uložením pokuty 2.500 Kč v blokovém řízení.

bod 9 – vjíždí na železniční přejezd v případech, kdy je to podle zvláštního právního předpisu zakázáno. Jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 8 zákona o přestupcích uloží pokuta od 2.500 do 5.000 Kč; pokuta od 2.500 do 5.000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 6 měsíců se uloží tomu, kdo tento přestupek spáchal v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát. V případě, že se řidič tohoto přestupku dopustí prvně ve zmíněných dvanácti po sobě jdoucích měsících, je možné vyřešit přestupek uložením pokuty 2.500 Kč v blokovém řízení.

bod 10 – v provozu na dálnici nebo na silnici pro motorová vozidla se otáčí, jede v protisměru nebo couvá v místě, kde to není dovoleno podle zvláštního právního předpisu.

bod 11 – neoprávněně zastaví nebo stojí s vozidlem na parkovišti vyhrazeném pro vozidlo značené označením O 1 nebo neoprávněně použije označení vozidla O 1 při stání nebo při jízdě. Jako sankce za tento přestupek se uloží pokuta od 5.000 do 10.000 Kč dle ust. § 22 odst. 6 zákona o přestupcích.

§ 22 odst. 1 písm. g)

Poruší omezení jízdy některých vozidle podle zvláštního právního předpisu. Vztahuje se k omezení jízdy nákladním a speciálním automobilům a zvláštním vozidlům o maximální přípustné hmotnosti převyšující 7.500 kg nákladním a speciálním automobilům a zvláštním vozidlům o maximální přípustné hmotnosti převyšující 3.500 kg s připojeným přípojným vozidlem dle ust. § 43 zákona o provozu na pozemních komunikacích. Jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 8 zákona o přestupcích uloží pokuta od 2.500 do 5.000 Kč; pokuta od 2.500 do 5.000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 6 měsíců se uloží tomu, kdo tento přestupek spáchal v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát. V případě, že se řidič tohoto přestupku dopustí prvně ve zmíněných dvanácti po sobě jdoucích měsících, je možné vyřešit přestupek uložením pokuty 2.500 Kč v blokovém řízení.

§ 22 odst. 1 písm. h)

Porušením zvláštního právního předpisu způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví. Novelou zákona o provozu na pozemních komunikacích se tento přestupek mezi osobami blízkými stává návrhovým přestupkem. V případě, že došlo ke zranění osoby jiné, než blízké, projednává se přestupek z úřední povinnosti. Do jisté míry tak došlo k narovnání stavu dle trestního zákona, kdy osoba blízká nemusí v případě dopravní nehody, při které dojde k ublížení na zdraví ve smyslu § 223 nebo 224 trestního zákona, dát souhlas s trestním stíháním.

Ublížením na zdraví je takový stav, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má jiný vliv na obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařského ošetření, i když nezanechává trvalé následky. Ublížení na zdraví zpravidla ovlivňuje nepříznivě pracovní schopnost v tom smyslu, že vyřadí postiženého dočasně z pracovního procesu. Pracovní neschopnost sama o sobě však nemusí vždy správně odrážet povahu, intenzitu a závažnost způsobené poruchy zdraví. Stejně tak nelze jednoznačně stanovit nějakou minimální dobu, po kterou musí porucha zdraví trvat, aby poruchu zdraví bylo již možno považovat za ublížení na zdraví dle ust. § 223 trestního zákona. V soudní praxi je vžita hranice cca šesti týdnů jako hranici mezi těžkou újmou na zdraví a ublížením na zdraví, lze tak dovodit, že délka léčby pro účely přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích ve smyslu ust. § 22 odst. 1 písm. h) zákona o přestupcích nepřesáhne výše uvedenou hranici. Nyní však vyvstává otázka, zda je nutné každé ublížení na zdraví při dopravní nehodě kvalifikovat jako trestný čin dle ust. § 223 trestního zákona. Z dikce tohoto ustanovení je zřejmé, že k naplnění všech zákonných znaků výše uvedeného trestného činu je předpokladem porušení důležité povinnosti vyplývající ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Lze tedy reálně předpokládat, že v případě porušení důležité povinnosti půjde vždy o trestný čin, v opačném případě by se mělo jednat o přestupek⁵⁵.

Za tento přestupek se uloží jako sankce pokuta od 25.000 do 50.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od 1 roku do 2 let dle ust. § 22 odst. 4 zákona o přestupcích. Sankci nelze považovat za přiměřenou, její výše je v podstatě likvidační a dále je nutné vzít v úvahu, že jde o ublížení na zdraví z nedbalosti. Trestní řád připouští narovnání dle ust. § 309 trestního zákona, což zákon o přestupcích nepřipouští a mnohdy dochází k situacím, že pachatel trestného činu je za své protiprávní jednání sankcionován mírněji, než pachatel přestupku.

⁵⁵ viz. blíže: ČERNÝ, J. HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H: Přestupkové řízení, 9. Vydání, Linde Praha, Praha 2005, ISBN 80-7201-623-7

§ 22 odst. 1 písm. i)

Porušením zvláštního právního předpisu způsobí dopravní nehodu, při které je způsobena na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí nebo na jiných věcech hmotná škoda převyšující zřejmě částku Kč 100.000,--. Jako sankce se ve smyslu § 22 odst. 8 zákona o přestupcích uloží pokuta od 2.500 do 5.000 Kč; pokuta od 2.500 do 5.000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 6 měsíců se uloží tomu, kdo tento přestupek spáchal v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát⁵⁶.

§ 22 odst. 1 písm. j)

Při dopravní nehodě, při které byla způsobena na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí pouze hmotná škoda 100 000 Kč a nižší nebo při které došlo k poškození nebo zničení součásti nebo příslušenství pozemní komunikace, neprodleně nezastaví vozidlo a neprokáže totožnost navzájem včetně sdělení údajů o vozidle, nebo odmítne sepsat společný záznam o dopravní nehodě nebo nedovoleně opustí místo dopravní nehody nebo se neprodleně nevrátí na místo dopravní nehody po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo po ohlášení dopravní nehody⁵⁷.

§ 22 odst. 1 písm. k)

Při dopravní nehodě podle písmene i) se dopustí jednání uvedeného v písmenu j).

Za oba přestupky - § 22 odst. 1 písm. j) a k) se jako sankce uloží ve smyslu § 22 odst. 8 zákona o přestupcích pokuta od 2.500 do 5.000 Kč; pokuta od 2.500 do 5.000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 6 měsíců se uloží tomu, kdo tento přestupek spáchal v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát.

§ 22 odst. 1 písm. l)

Jiným jednáním, než které je uvedeno pod písmeny a) až k) poruší zvláštní právní předpis⁵⁸. Za tento přestupek se uloží ve správním řízení jako sankce pokuta od 1.500 do 2.500 Kč; přestupek lze vyřešit uložením pokut v blokovém řízení do 2.000 Kč.

⁵⁶ viz. blíže: PORADA, V. a kol.: Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi, Linde Praha, Praha 2000, ISBN 80-7201-212-6

⁵⁷ viz. blíže: PORADA, V. a kol.: Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi, Linde Praha, Praha 2000, ISBN 80-7201-212-6

⁵⁸ zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (např. ust. § 32)

§ 22 odst. 2

Přestupku se dále dopustí ten, kdo jako provozovatel vozidla nezná údaje o totožnosti osoby, které svěřil nebo přikázal vozidlo k řízení. Jako sankce za přestupek se uloží pokuta od 5.000 do 10.000 Kč.

Obtížnost v prokázání naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku spočívá v již zmiňovaném zneužívání tvrzení, že vozidlo řídila osoba jemu blízká, popř. jazykového výkladu uvedeného ustanovení – provozovatel zná údaje vedoucí ke zjištění totožnosti řidiče motorového vozidla, což správnímu orgánu sdělí, avšak dále odmítá vypovědět. Ani v tomto případě se však provozovatel nezbavuje odpovědnosti za spáchaný přestupek, neboť pokud tyto údaje bez dalšího odmítá sdělit, je správní orgán oprávněn pohlížet na provozovatele vozidla jako na osobu, která nezná údaje o totožnosti této osoby.

§ 22 odst. 3

Přestupku se dopustí učitel autoškoly, který

a) požil alkoholický nápoj nebo užil návykovou látku během provádění výcviku ve výcvikovém vozidle,

b) prováděl výcvik ve výcvikovém vozidle bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem,

c) prováděl výcvik ve výcvikovém vozidle, jestliže je jeho schopnost k vykonání učitele autoškoly snížena v důsledku jeho zdravotního stavu,

d) se přes výzvu podle zvláštního právního předpisu 3f) odmítne podrobit vyšetření, zda při provádění výcviku nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví⁵⁹.

Učitele autoškoly je sankcionováno uložením pokuty ve výši od 10.000 Kč do 20.000 Kč. Výčet přestupků učitele autoškoly uvedený v ust. § 22 odst. 3 zákona o přestupcích však v žádném případě není taxativní. Na učitele autoškoly je nutné pohlížet jako na řidiče motorového vozidla, neboť zákonem č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, je upraven okruh osob a podmínky, za kterých smějí provádět výuku a výcvik žadatelů o řidičské oprávnění.

Výše uvedený zákon je nutné vyložit v kontextu a přímé souvislosti s ust. § 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, který vymezuje základní podmínky účasti na provozu na pozemních komunikacích a konkrétně

⁵⁹ BUŠTA, P., KNĚŽÍNEK, J., SEIDL, A.: Zákon o silničním provozu s komentářem, Lenka Buštová – Venice Music Production, Praha 2005, ISBN 80-7201-414-3

v odstavci 3 tohoto ustanovení upravuje, kdo může řídit motorové vozidlo – tedy dle písm. b) žadatel o řidičské oprávnění, který se pod dohledem učitele autoškoly podrobuje výcviku v řízení motorového vozidla nebo skládá zkoušku z řízení motorového vozidla. Žák se podrobuje výcviku pod dohledem učitele, tedy žák není držitelem řidičského oprávnění a řídit může pouze pod dohledem učitele, z čehož vyplývá, že učitel autoškoly je plně právně odpovědný za žáka i vozidlo; na učitele autoškoly se pohlíží jako na řidiče, neboť na učiteli autoškoly je odpovědnost za žadatele o řidičské oprávnění, neboť právě učitel autoškoly má možnost zasáhnout žadateli o řidičské oprávnění do řízení a má možnost ovládnutí vozidla⁶⁰.

⁶⁰ ČERNÝ, J., HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H.: Přestupkové řízení, 9. Vydání, Linde Praha, Praha 2005, ISBN 80-7201-623-7

4 Poznatky z praxe a jejich vyhodnocení

Současný stav právní úpravy provozu na pozemních komunikacích, zejména právní úpravy řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích je neuspokojivý. Od této skutečnosti se dále odvíjí problémy, které vznikají při aplikaci práva při projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v praxi ČR.

Pro zhodnocení současné právní úpravy při projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v praxi a právní úpravě České republiky je nutné nejprve oddělit hmotně-právní a procesní úpravu.

Procesní úprava

Procesní úprava při projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích se řídí dvěma stěžejními zákony, a to zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, jakožto právní úpravy obecné.

Samotné spojení těchto nejdůležitějších právních předpisů se jeví pro řízení o přestupcích obecně, tj. nejen o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, značně problematické. Nový správní řád – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů – je zaměřen cíleně na pozici státní správy a samosprávy v roli poskytovatele veřejné služby, jejímž objednatelem jsou fyzické a právnické osoby. Jde o veřejnou správu jako službu veřejnosti.

Naopak, přestupkové řízení je sankčním řízením, ve kterém orgány státní správy a samosprávy vystupují ve vrchnostenském postavení, jejich zásahy mají povahu donucujícího charakteru. Tyto orgány zastupují veřejný zájem, zájem na ochraně práv a hodnot uznávaných společností, zájmu chráněného společností. Jako zásadní nedostatek se považuje skutečnost, že v souvislosti s přijetím novému správnímu řádu nebyl odpovídajícím způsobem novelizován zákon o přestupcích.

Z tohoto důvodu je nutné, při zachování ústavních práv a svobod, zpřísnit právní úpravu v neprospěch potenciálních pachatelů přestupků a tím omezit využívání nejednotného výkladu zákona, nepřesností nejen v terminologii právní úpravy.

V řízení o přestupcích se např. zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, stejně tak zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně souvisejících zákonů,

ve znění pozdějších předpisů, odkazují na správní řád, který však zcela nevhodně pro takto charakteristické řízení upravuje odložení věci a zastavení řízení.

V současné právní úpravě by bylo žádoucí, avšak proti současnému vývoji právní úpravy, zavést povinnost obviněného z přestupku podávat důkazy na svoji obhajobu, aktivně je vyhledávat a nést náklady svého dokazování (navrhne-li znalecký posudek, nechť si jej nechá vypracovat a uhradí jej – pokud nebude uznán vinným z přestupku, bude mu uhrazen viníkem přestupku, správním orgánem aj.). Reálně je však tato změna neproveditelná, přesto – mělo by dojít alespoň ke zvýšení paušálních částek nákladů řízení při přibrání znalce tak, aby náklady řízení odpovídaly platným sazbám znalečného.

Zcela jistě by stálo za úvahu podrobněji rozpracovat problematiku vedení elektronických spisů, neboť při míře rozvoje ICT je současná podoba spisové dokumentace nedokonalá. Zavedení elektronických spisů by alespoň v řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích bylo přínosem – Policie ČR již dnes veškeré spisové dokumentace týkající se dopravních nehod zasílá elektronicky zaručeným podpisem.

Hmotně-právní úprava

V hmotně právní úpravě by mělo dojít k novelizaci následujících institutů:

a) změna ustanovení o mladistvých tak, aby bylo možné uložit pokutu odpovídající současným reálným hodnotám a výši sankcí upravenými zvláštní částí zákona o přestupcích.

b) novelizace institutu osoby blízké⁶¹ a to buď po vzoru rakouské právní úpravy – výrazné omezení možnosti odmítnout výpověď s odkazem na osobu blízkou; pro případ odmítnutí výpovědi by bylo sankci možné uložit provozovateli vozidla. Druhou variantou je novelizace po vzoru holandské právní úpravy – za přestupky řidiče vozidla by nesl odpovědnost provozovatel vozidla ze zákona a bylo by jen věcí provozovatele, zda by řidiče oznámil či nikoliv. Obě výše popsané novelizace by měli mít za cíl postihnout jednání přestupců, kteří nejsou při přestupkovém jednání bezprostředně přistiženi a zastaveni hlídkou Policie ČR nebo obecní policie.

Charakteristickým znakem přestupkového řízení je jeho roztříštěnost v právní úpravě, čili chybějící plná kodifikace jako celku. Za velmi závažný problém se považuje také již zmíněnou nejednoznačnou terminologii právní úpravy⁶².

⁶¹ Osobou blízkou ve smyslu ust. § 68 odst. 4 zákona o přestupcích se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel, partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní.

⁶² BOGUSZAK, J. a kol.: Teorie práva, ASPI - 2. přepracované vydání, Praha 2004, ISBN 80-7357-030-0

Právní předpisy speciální

Jednotlivé skutkové podstaty přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích předpokládají porušení zvláštního právního předpisu (zákon o provozu na pozemních komunikacích, ale podpůrně též další právní předpisy, tj. vyhláška č. 341/2002 Sb., zákon č. 56/2001 Sb. a další). Samotnému přestupkovému řízení neprospívá situace, kdy dochází k velmi častým novelizacím právní úpravy. Časté novelizace značně ztěžují rozhodovací praxi nejen správních orgánů, ale také soudů. Bohužel, samotné Ministerstvo dopravy České republiky tento stav ještě zhoršuje tím, že místo zásadní novely právní úpravy provozu na pozemních komunikacích chystá několik drobných novel. Zjednodušit a zpřehlednit správní řízení a přitom postihnout řidiče ovlivněné alkoholem nebo jinou návykovou látkou, by bylo možné uzákoněním výsledku dechové zkoušky jako důkazního prostředku ovlivnění alkoholem. Tento postup by částečně modifikoval princip presumpce nevin. Tato úprava by v konečném důsledku zjednodušila jak práci Policie ČR, již by odpadla povinnost vyzývat řidiče k vyšetření s odběrem krve při ovlivnění alkoholem a s tím spojené časové ztráty při převozu do zdravotnického zařízení, tak také správních orgánů.

Institucionální oblast

O přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích jsou dle ust. § 124 odst. 5 písm. j) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, příslušné rozhodovat obecní úřady obcí s rozšířenou působností, 205 obcí s rozšířenou působností, což nepřispívá ke zpřehlednění systému a ujednocenému postupu správních orgánů.

Nelze však také opomenout ekonomickou stránku věci. Příjem z pokut uložených v řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích je příjmem orgánu (obce, města), který pokutu uložil. V rozpočtech měst nejde o částku nijak významnou, ovšem také ne zcela zanedbatelnou. Tyto tendence mohou být ovlivněny posílením příjmové stránky státního rozpočtu.

S centralizací správních činností na úseku přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích nepřímo souvisí také možné ovlivnění postojů správních orgánů zástupci samospráv.

Bodový systém

Bodové hodnocení, není součástí řízení o přestupcích, přesto k projednávání přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích patří. Nejde o sankci za

přestupek, tedy dvojí trestání v téže věci. K záznamu bodů nedochází rozhodnutím Policie ČR, správního orgánu či soudu, nýbrž na podkladě pravomocného rozhodnutí výše uvedených institucí z důvodu porušení konkrétních povinností řidiče.

Bodový systém nemá bezprostřední účinek na řidiče z hlediska zásahu do jeho práv a povinností, ač bývá označován jako represivní opatření, podle mne by měl být především preventivně-výchovným opatřením. Záznam bodů, resp. bodové konto, můžeme považovat jako signalizaci pro řidiče, aby si uvědomil, že je povinen chovat se tak, jak je mu zákonem o provozu na pozemních komunikacích uloženo. Pro případ, že tak neučiní, vystavuje se nebezpečí pozbytí práva k řízení motorových vozidel na dobu 1 roku po dosažení 12 bodů a následnému přezkoušení z odborné způsobilosti. Pokud se naopak řidič bude chovat v souladu s platnou právní úpravou, bude mu po uplynutí 12 měsíců, ve kterých se nedopustí žádného bodově hodnoceného přestupku, odepsáno max. 4 bodů⁶³.

⁶³ zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (ust. § 123e)

5 Seznam použité literatury

- BOGUSZAK, J. a kol.: Teorie práva, ASPI - 2. přepracované vydání, Praha 2004, ISBN 80-7357-030-0
- BUŠTA, P., KNĚŽÍNEK, J., SEIDL, A.: Zákon o silničním provozu s komentářem, Lenka Buštová – Venice Music Production, Praha 2005, ISBN 80-7201-414-3
- ČERNÝ, J. HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H.: Přestupkové řízení, 9. Vydání, Linde Praha, Praha 2005, ISBN 80-7201-623-7
- ČERNÝ, P. a kol.: Průvodce novým správním řádem s podrobným výkladem a vzory podání, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-600-8
- ČERNÝ, J.: Přestupkové řízení – příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů, 6. doplněné vydání, Linde Praha, Praha 2001, ISBN 80-7201-300-9
- KUČEROVÁ, H.: Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2002, ISBN 80-7201-613-X
- NEDOROST, L.: Přezkum správních rozhodnutí, Masarykova univerzita Brno, Brno 1997, ISBN 80-210-1578-0
- PORADA, V. a kol.: Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi, Linde Praha, Praha 2000, ISBN 80-7201-212-6
- PRUDILOVÁ, M.: Správní řád s komentářem (účinný od 1. 1. 2006), TSM s. r. o. 2005, ISBN 80-239-4260-3
- PRŮCHA, P.: Správní řízení v praxi místní správy. Brno: Masarykova univerzita. 1996., ISBN 80-210-1348-6
- VEDRAL, J.: Správní řád – komentář, BOVA POLYGON, Praha 2006, ISBN 80-7273-134-3

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

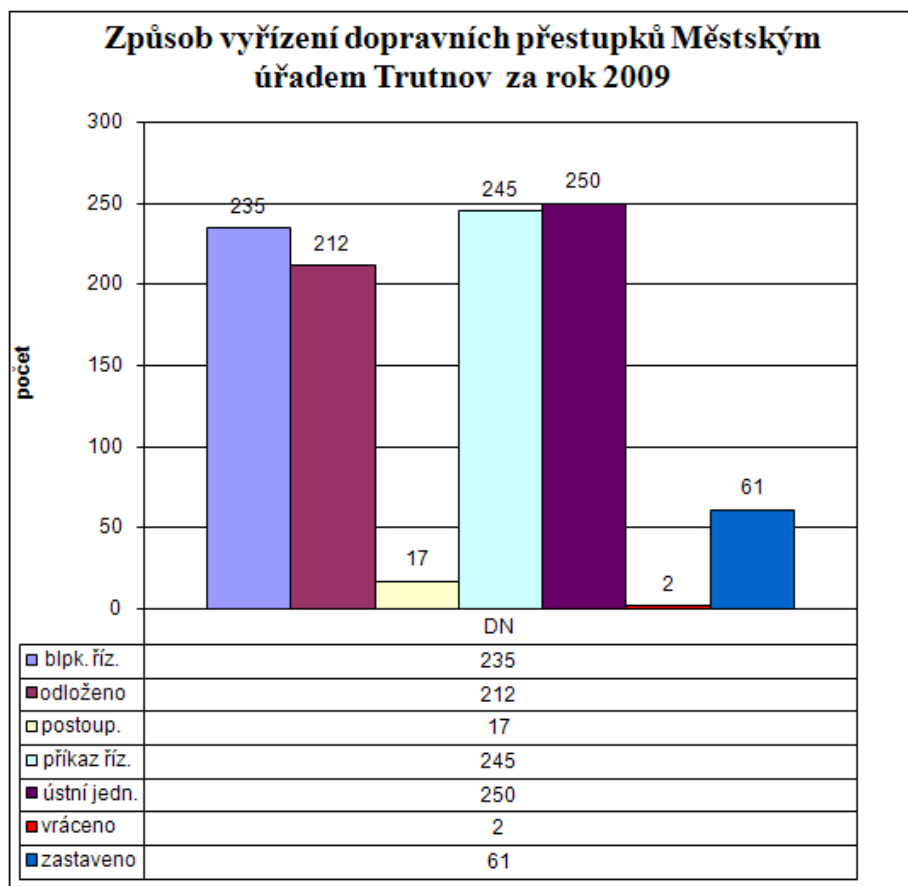
Zákon č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

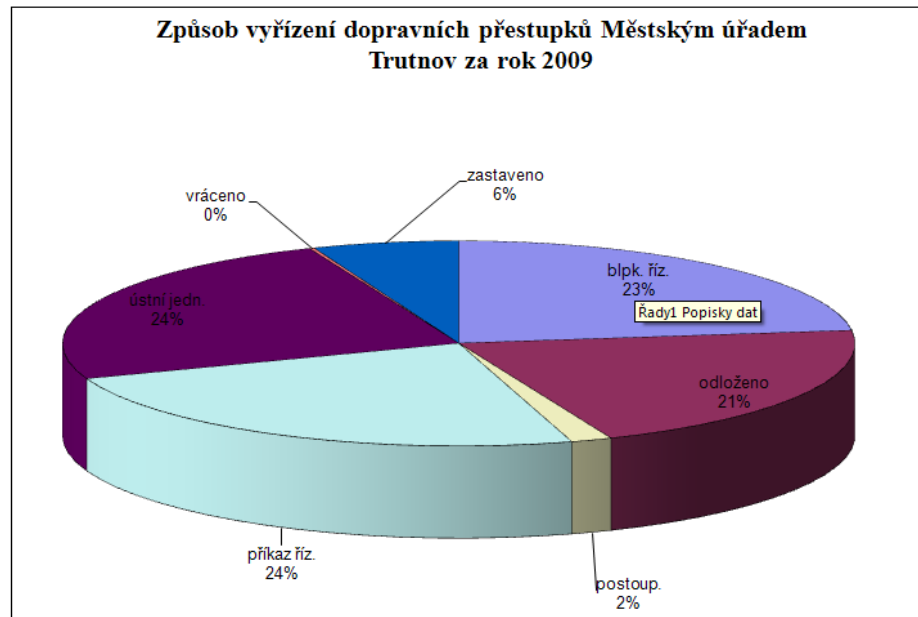
6 Přílohy

Příloha č. 1 – Způsob vyřízení dopravních přestupků Městským úřadem Trutnov za rok 2009

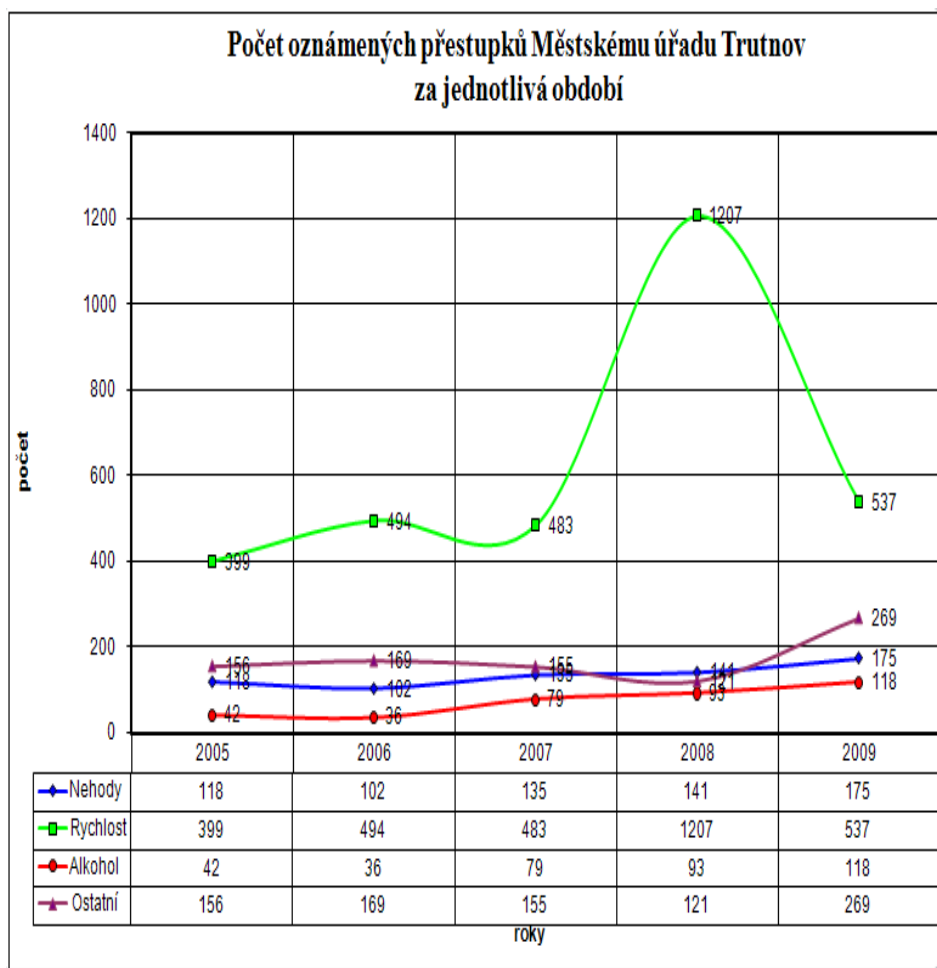
Zdroj: Městský úřad Trutnov, 02/2010

Příloha č. 2 – Způsob vyřízení dopravních přestupků Městským úřadem Trutnov za rok 2009

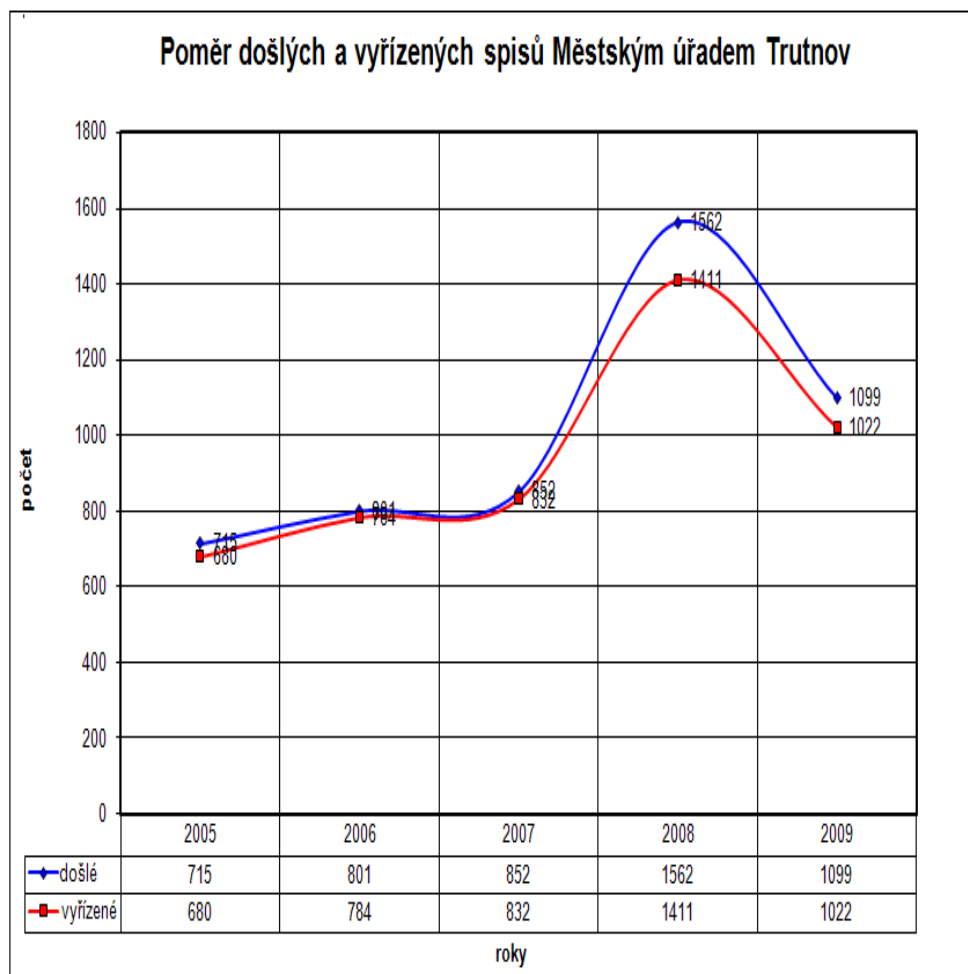
Zdroj: Městský úřad Trutnov, 02/2010

Příloha č. 3 – Počet oznámených přestupků Městským úřadem Trutnov za jednotlivá období

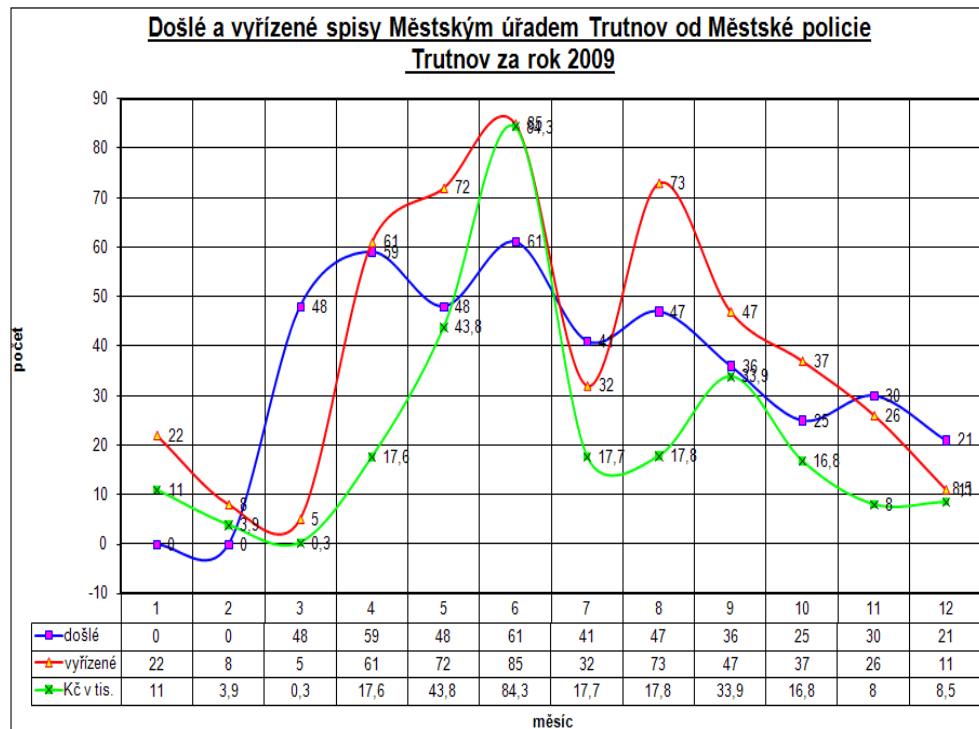
Zdroj: Městský úřad Trutnov, 02/2010

Příloha č. 4 – Poměr došlých a vyřízených spisů Městským úřadem Trutnov za jednotlivá období

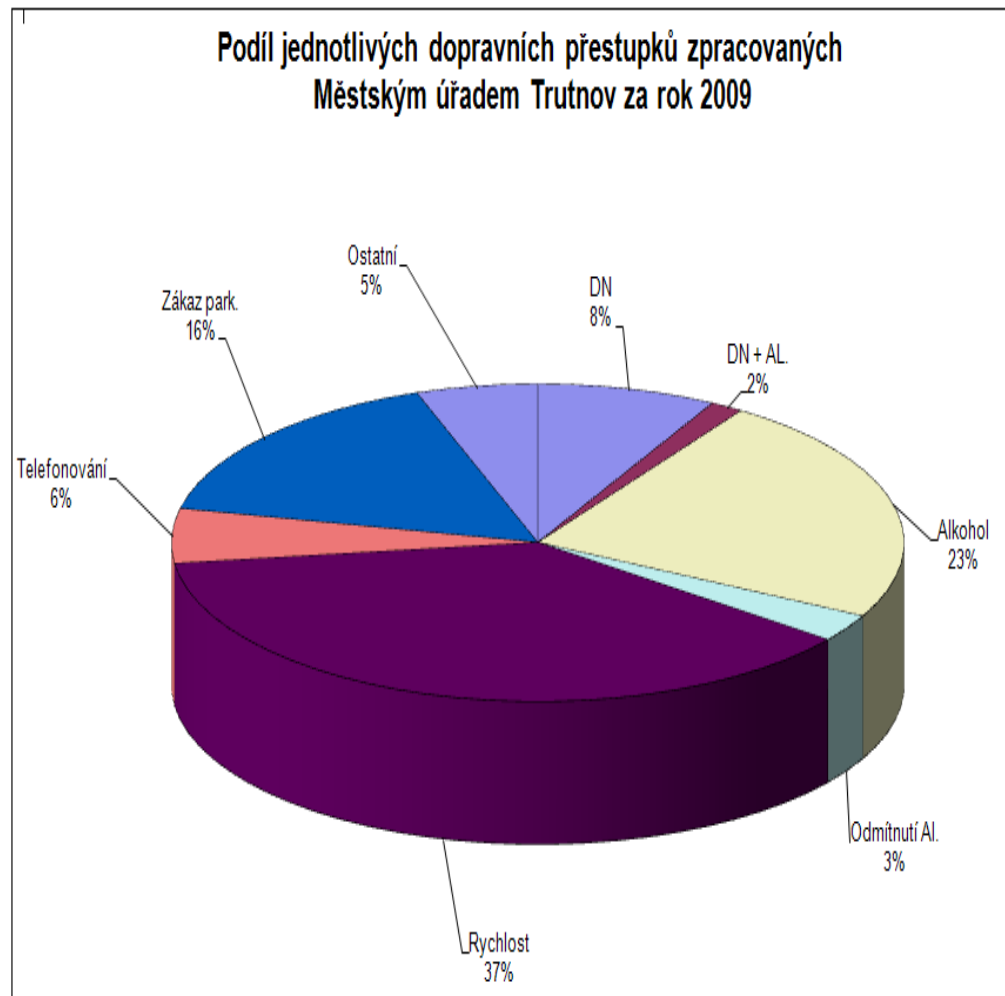
Zdroj: Městský úřad Trutnov, 02/2010

Příloha č. 5 – Došlé a vyřízené spisy Městským úřadem Trutnov od Městské policie Trutnov za rok 2009

Zdroj: Městský úřad Trutnov 02/2010

Příloha č. 6 – Podíl jednotlivých dopravních přestupků zpracovaných Městským úřadem Trutnov za rok 2009

Zdroj: Městský úřad Trutnov, 02/2010

Příloha č. 7 – Podíl jednotlivých dopravních přestupků zpracovaných Městským úřadem Trutnov za rok 2009 v porovnání s rokem 2008

Podíl jednotlivých dopravních přestupků zpracovaných Městským úřadem Trutnov
za rok 2009 v porovnání s rokem 2008

Dopravní přestupek/ Rok	2009	2008	Změna
Dopravní nehoda	150	141	9
Dopravní nehoda + AL	15	37	-22
Alkohol	118	93	25
Odmítnutí alkoholu	31	28	3
Rychlost	537	1207	-670
Telefonování	27	17	10
Zákaz parkování	123	9	114
Ostatní	98	30	68
Celkem	1099	1562	-463

Zdroj: Městský úřad Trutnov, 02/2010

